

TOIMEKAS ÄITI

Äitiyden diskurssit Aikain Vartija -lehdessä 1933–1935

Tiina Laine
Etnologian maisterintutkielma
Syyslukukausi 2016
Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen	Laitos – Department Historian ja etnologian laitos
Tekijä – Author Tiina Laine	
Työn nimi – Title Toimekas äiti – äitiyden diskurssit Aikain Vartija -lehdessä 1933–1935	
Oppiaine – Subject Etnologia	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year Lokakuu 2016	Sivumäärä – Number of pages 71
Tiivistelmä – Abstract <p>Tässä maisterintutkielmassa tarkastelen äitiyteen liittyviä kulttuurisia merkityksiä ja niiden tuottamisen tapoja adventistikristillisessä aikakauslehdessä. Tutkimuksen käsittelee aihetta erityisesti kristillisessä kontekstissa. Keskeisin käsitys tutkimuksessani on äitiys, jonka ymmärrän kulttuurisesti rakentuneena ilmiönä, johon liittyy vahvoja ihanteita ja odotuksia. Aihetta lähestyn äitiyttä ja naisen asemaa 1900-luvun alun Suomessa käsittelevän tutkimuksen kautta.</p> <p>Aineisto koostuu vuosina 1933-1935 julkaistuista Aikain Vartija -lehdistä. Kyseessä on adventistikristillinen aikakauslehti, jossa käsitellään muun muassa terveyttä, kotia ja maailman tilaa. Aineistoa käsitellen diskurssianalyysin keinoin, jota sovellan sekä tekstin että kuvien analysointiin. Analyysin kohteeksi ovat valikoituneet ne kuvat ja kirjoitukset, jotka käsittelevät kotia, perhettä ja äitiyttä. Tutkimuksen kohteena on kolme keskeistä, vahvasti toisiinsa kietoutunutta diskurssia: äiti kasvattajana, kodinhoitajana ja uskovaisena naisena.</p> <p>Analyysi tuo esiin äitiyteen ja perheeseen liittyviä ihanteita. Aineistossa äiti esitetään lapsiaan rakastavana naisena, joka pyrkii kasvattamaan lapsistaan kunnan kansalaisia hellyydellä ja viisaudella. Äidin tehtäviin kuuluu myös kodinhoito sekä perheen hyvinvoinnista huolehtiminen. Kotia pidetään yhteiskunnan keskuksena ja paikkana, josta äidin tulisi tehdä mahdollisimman viihtyisä koko perheelle. Keskeisellä sijalla äidin elämässä on uskonto, joka ohjaa niin kasvatusta kuin kodinhoittoa.</p>	
Asiasanat – Keywords Äitiys, perhe, 1900-luku, adventismi, sukupuoli, diskurssianalyysi	
Säilytyspaikka – Depository	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	4
1.1 Tutkimuksen tausta	4
1.2 Tutkimuskysymykset ja työn tavoitteet.....	5
1.3 Teoreettinen viitekehys	6
1.3.1 Sukulaisuus ja perhe tutkimuksen kohteena.....	6
1.3.2 Suomalaisen perheen historiaa	9
1.3.3 Naiset äiteinä	11
1.3.4 Adventismi	14
2. AINEISTO	17
2.1 Katsaus uskonnollisten aikakauslehtien historiaan	17
2.2 Aikain Vartija tutkimusaineistona.....	18
3. MENETELMÄT	23
3.1 Diskurssien tutkimus.....	23
3.2 Tekstien ja kuvien diskurssianalyysi lehtitutkimuksessa	24
4. RAKASTAVA KASVATTAJA	27
4.1 Kasvatuksen tavoitteet.....	27
4.2 Äiti ja lapset	31
5. VIISAS KODINHOITAJA	42
5.1 Ihanteellinen koti.....	42
5.2 Perheenäidin työ.....	46
6. HURSKAS RUKOILIJAJA	52
6.1 Rukoileva äiti	52
6.2 Taistelu syntiä vastaan	57
7. POHDINTA	60
LÄHTEET	65
LIITTEET	71

On sanottu: 'Käsi joka keinuttaa kehtoa, hallitsee maailmaa.' Naisen voima ihmisten ja kansojen kohtaloita muovailtaessa on aina ollut miesten voimaa suurempi. Meidän aikamme ei tee poikkeusta tästä säännöstä. Äidin vaikutus kodissa on suuri ja siunattu, milloin hän jumalanpelvossa johtaa lapsiaan oikeuden teille ja Herran poluille. (Aikain Vartija 1935 [5], 76.)

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Tutkimusoppaiden mukaan tutkimus lähtee yleensä liikkeelle aiheen valinnasta, jonka jälkeen hankitaan aineisto (ks. esim. Hirsjärvi ym. 2009, 63–65). Omalla kohdallani kävi päinvastoin: sain käsiini vanhoja lehtiä ja päätin selvittää löytyisikö niistä maisterintutkielmaan sopiva aineisto. Kävin läpi lehtien sisältöä ja innostuin löytäessäni sivuilta perhettä ja kotia koskevaa materiaalia. Mielenkiinto kotiin ja perheeseen liittyvää tutkimusta kohtaan syntyi jo valitessani aihetta kandidaatintutkielmaa varten. Tarkastelin tutkielmassani sijaisperheen biologisten lasten kokemuksia. Etenkin perheenjäsenten roolit ja kodin arki osoittautuivat aiheiksi, joiden pariin olin valmis palaamaan myöhemmin uudelleen. Perheeseen liittyvien teemojen tutkiminen Pro gradussa tuntuikin luonnolliselta jatkumolta. Aineistoa silmäillessäni huomasin, että yksi asia sai muita enemmän huomiota osakseen: äitiys. Vaikka lehtikirjoituksissa käsitellään kodin ilmapiiriä, lasten kasvatusta ja siisyyttä, huomasin perheenäidin olevan vahvasti mukana lähes kaikessa kotona tapahtuvassa toiminnassa. Koska äidin rooli näyttää niin korostuneelta, päätin perehtyä työssäni tarkemmin juuri tähän teemaan. Käyttämäni artikkelit ovat pääosin lehden kodin osastossa julkaistuja tekstejä ja lastenkerptomuksia. Lisäksi tarkastelussa on muutama muu kirjoitus, jossa käsitellään kotia ja perhettä.

Sukulaisuus ja siihen liittyvät teemat, kuten perhe, ovat olleet kulttuurintutkimuksen keskiössä etenkin 1900-luvun alkupuoliskolla (Collier & Yanagisako 1987, 1). Aihe on edelleen ajankohtainen, sillä sukulaisuus ja perhe ovat keskeisessä asemassa ihmisen arjessa myös nykyisin. Aika ja kulttuuri ovat muuttuneet vuosikymmenten kuluessa, mikä on vaikuttanut myös perheen ja sukulaisuuden muotoihin. Myös suomalainen kulttuuri on muuttunut merkittävästi 1800-luvun puolivälistä alkaen. Tätä muutosprosessia voidaan nimittää modernisaatioksi. Muutokset ovat olleet Laura Starkin (2006, 9) mukaan sekä teknologisia, sosiaalisia että poliittisia.

Modernisaatiota on etnologiassa ja lähitieteissä tutkittu paljon ja kiinnostus on kohdistunut muun muassa naisten arkeen, muotiin ja naisjärjestöihin (ks. Helsti 2000, Ollila 1993 & Turunen 2011). Myös omassa tutkimuksessani naisen asema ja arki ovat keskeisessä osassa, mutta käyttämäni aineisto poikkeaa jonkin verran aiemmasta tutkimuksesta. Turusen (2011, 54) mukaan aikakauslehtien tutkimus on ollut vähäistä ja tästäkin tutkimuksesta suurin osa on keskittynyt naistenlehtiin. Naistenlehtiä tutkimusaineistonaan ovat käyttäneet esimerkiksi Turunen (2011), Ollila (1993) ja Töyry (2002). Oma aineistoni poikkeaa aiemmassa tutkimuksessa käytetystä aineistosta: kyse on adventistikristillisestä aikakauslehdestä, joka ei ole suunnattu naisille, vaan molemmille sukupuolille. Aikakauslehtitutkimuksen tietokannasta (2015) tekemäni haun perusteella kristillisiä lehtiä ei ole juuri käytetty modernisaatiota ja naisen maailmaa tutkittaessa. Pirjo Markkolan (2002, 10) mukaan uskonto kuitenkin tarjoaa mahdollisuuden avata uusia näkökulmia sukupuolten rakentumiseen. Tutkielmani tarjoaakin näkökulmia äitiyteen ja naisen arkeen erityisesti adventistikristillisen lehden kontekstissa.

Olen adventistiperheessä kasvanut adventisti ja sitä kautta olen oppinut tuntemaan kyseistä uskonnollista suuntausta. Taustani antaa valmiudet pohtia aihetta adventistisesta näkökulmasta. Samalla voi kuitenkin olla vaarana, että jotkin asiat ovat minulle itsestään selviä. Elämä 1930-lukuun verrattuna on erilaista, mutta oletan aineistossa ilmenevien adventististen näkemysten olevan yhä ajankohtaisia. Tämän hetkisen tietoni mukaan valtaosa adventtikirkon näkemyksistä pohjautuu Raamattuun ja 1800-luvulla tuotettuun kirjallisuuteen. Myös lehden artikkelit todennäköisesti perustuvat näille näkemyksille. Siten lehdet eivät kerro vain menneestä ajasta, vaan saattavat valottaa adventistista perhekäsitystä myös nykyaikana.

1.2 Tutkimuskysymykset ja työn tavoitteet

Tutkimuksessani tarkastelen, millaista todellisuutta äitiyttä käsittelevät tekstit tuottavat ja myös sitä, miksi äidin roolia korostetaan niin vahvasti. Aineiston avulla haluan selvittää, minkälaisia ihanteita äitiyteen ja äidin rooliin kotona liitetään erityisesti adventistisen kristillisyyden puitteissa. Tarkastelun kohteena ovat toisin sanoen äitiyteen liittyvät diskurssit, jotka aineistosta nousevat esiin. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Mitä kulttuurisia merkityksiä äidille ja äitiydelle aineistossa tuotetaan?

2. Mitkä ovat ne tavat, joilla nämä merkitykset tuotetaan?

Tutkimuskysymysten avulla pyrin selvittämään aineiston tuottamaa kuvaa äitiydestä, äidin tehtävistä ja merkityksestä osana kodin kontekstia. Äiti yksin ei muodosta kotia tai perhettä, minkä vuoksi haluan tarkastella äidin suhdetta muuhun kodin piiriin. Tarkastelun kohteena on myös äitiyden ja uskonnon välinen suhde. Näiden asioiden pohjalta pyrin kuvaamaan uskovan äidin arkea ja suhdetta ympäristöönsä. Taustalla vaikuttaa ajatus siitä, että perheenäidin arkeen vaikuttavat kodin ilmapiiri, perheenjäsenet ja ennen kaikkea uskonto. Uskonnolla on merkittävä rooli aineistossani ja siten myös tässä tutkimuksessa. Samalla kuitenkin pidän tärkeänä kiinnittää huomiota lehden ajalliseen ja kulttuuriseen kontekstiin. Jos lehdet julkaistaisiin tänä päivänä, niiden kirjoittamistapa olisi luultavasti erilainen, vaikka näkemykset olisivatkin ainakin osittain samoja.

1.3 Teoreettinen viitekehys

1.3.1 Sukulaisuus ja perhe tutkimuksen kohteena

Sukulaisuuden tutkimisella on ollut keskeinen asema kulttuurintutkimuksessa. Esimerkiksi 1950-luvun brittiläisessä sosiaalianthropologiassa sukulaisuus oli keskeinen tutkimuskohde. Sukulaisuus nähtiin perustana poliittisille rakenteille sekä sosiaaliselle jatkuvuudelle. Tutkijat olivat kiinnostuneita sukulaisuusjärjestelmistä ja perhemalleista, eivät niinkään kotitalouksien arjesta. Kotijärjestelyjen sekä niihin liittyvien tunteiden ja käyttäytymistapojen uskottiin brittiläisessä kulttuurintutkimuksessa olevan laajalti universaalisti muuttumattomia, eivätkä ne siksi olleet alan tutkijoiden mielenkiinnon kohteena. Ranskalainen Lévi-Strauss sen sijaan lähestyi sukulaisuutta sosiaalisten sääntöjen kautta. Toisin kuin sukulaisuusjärjestelmistä kiinnostuneet brittiläiset tutkijat, hän näki avioitumiseen liittyvät sosiaaliset säännöt perustana kulttuurille. Lévi-Straussin työn vaikutuksesta sukulaisuudentutkimuksessa huomio alkoi kohdistua sukulinjojen sijaan entistä enemmän avioliittoon. Sekä brittiläisessä että ranskalaisessa tutkimuksessa sukurooleja kuvailtiin normatiivisin ehdoin. Esimerkiksi isän sosiaalinen rooli saatettiin tietystä kulttuurissa nähdä hyvin muuttumattomana ja naisten rooleihin suhtauduttiin sitäkin rajoittuneemmin. Isyyttä ei nähty moninaisena ja muuttuvana, vaan pikemminkin pysyvänä ilmiönä. Sekä äidin että isän sosiaalisen roolin katsottiin ilmenevän jokaisessa perheessä samanlaisena. (Carsten 2004, 14.) Tästä ajattelutavasta on mielestäni kuitenkin

päästy eteenpäin, eikä esimerkiksi suomalaisten äitien sosiaalista roolia pidetä yhtenevänä. Äitiydessä ja äideissä olevia eroavaisuuksia tunnistetaan, mutta siitä huolimatta äiteihin ja muihin sukulaisiin voidaan kohdistaa oletuksia tietynlaisesta sosiaalisesta toiminnasta.

Sukulaisuuden ja avioliiton rakenteiden tutkiminen on johtanut sukulinjojen ja avioliittomallien lisäksi myös erilaisten perhemallien määrittämiseen. Kulttuurintutkimuksessa perhemuodot voidaan jakaa karkeasti kahteen pääryhmään: ydinperheeseen ja erilaisiin suurperheisiin. Suurperhemalleja ovat muun muassa rinnakkaisperhe, laajentumaperhe, sekä polygaamiset eli moniavioiset perheet. Ydinperhe on kokonaisuus, joka muodostuu miehestä, naisesta ja heidän lapsistaan. Suurperheet ovat vähintään kahden ydinperheen tai sukupolven muodostamia perheitä. Se voi siis olla esimerkiksi laajentumaperhe, joka on useamman sukupolven muodostama perhe. Laajentumaperheeseen voi sisältyä äidin, tyttären ja tyttärentyttären perheet puolisoineen ja lapsineen. Rinnakkaisperhe voi tarkoittaa samaa kuin laajentumaperhe, mutta useimmiten sillä viitataan kokonaisuuteen, joka muodostuu kahdesta, esimerkiksi sisarusten ydinperheistä (Aro ym. 2002, 70–71, 97, 123). Tässä tutkimuksessa perheellä viitataan nimenomaan ydinperheeseen, vanhempien ja lasten muodostamaan kokonaisuuteen. Perusteluna tälle on se, että aineistossa perhe näyttäytyy nimenomaan vanhempien ja heidän yhteisten lastensa muodostamana kokonaisuutena.

Sukulaisuus voidaan nähdä paitsi biologisena, myös sosiaalisena ilmiönä. Tämä näkyy hyvin esimerkiksi sijais- ja adoptioperheissä, joissa perheenjäseneksi voi tulla ilman geneettistä sukulaisuutta. Samoin uuden kumppanin lapset voidaan katsoa osaksi perhettä, vaikka biologista sukulaisuutta ei ole. Kaja Finklerin (2000, 15) mukaan geneettisiä tekijöitä voidaan kuitenkin pitää itsensäanselvyytenä sukulaisuutta ja perhettä määriteltäessä. Tällaiset uudet ja moninaistuvat sukulaisuuden ja perheen muodot tarjoavat mielenkiintoisen kentän sukulaisuuden tutkimiselle. Viimeisimpien vuosikymmenten aikana sukulaisuuden tutkiminen on saanut uusia muotoja myös hedelmöityshoitosten kehityksen myötä. Kulttuurintutkijoiden mielenkiinto onkin kohdistunut entistä enemmän hedelmöityshoitosten mukanaan tuomiin isyyden, äitiyden sekä sisaruuden uusiin muotoihin (Finkler 2000, 14).

Sukulaisuuden tutkimuksen ytimeä löytyy Collierin ja Yanagisakon (1987, 4) mukaan kahtiajako kotitalouden ja poliittis-laillisen piirin ulottuvuuden. Yksityinen ulottuvuus pitää sisällään seksuaalisuuden ja lastenkasvatuksen, kun taas julkista ulottuvuutta ovat säännöt ja valta. Näistä ensimmäinen on nähty naisten alueena, kun taas jälkimmäistä on pidetty miesten maailmana. Jaottelun taustalla on ajatus siitä, että sukulaisuudella on biologisen perustan lisäksi myös poliittisia tarkoituksia.

Kyseinen jaottelu on vaikuttanut vahvasti sukulaisuuden tutkimisen eri osa-alueisiin. Kyseinen kahtiajako on nähtävillä myös aineistossani, jossa kotia pidetään ensisijaisesti naisen alueena, kun taas miehen elämä keskittyy pääosin kodin ulkopuolelle. Nykyisin kahtiajako ei enää ole yhtä näkyvä, vaan myös naisilla voi olla poliittista valtaa ja miehet voivat olla enemmän osana kodin piiriä. Samalla kuitenkin on huomattavissa, ettei naisten siirtyminen kodista kohti julkista ja poliittista näkyvyyttä ole niin yksinkertaista.

Esimerkiksi äitiyteen kohdistuvia kulttuurisia odotuksia tutkinut Kristiina Berg (2008, 31) toteaa päävastuun kodin- ja lastenhoidosta olevan edelleen naisten harteilla. Vaikka äidit ovat aiempaa enemmän mukana työelämässä, heihin kohdistuu enemmän odotuksia lasten tarpeiden täyttämässä. Berg on tutkimuksessaan selvittänyt median ja perhetyön ammattilaisten tapoja tuottaa ja merkityksellistää äitiyttä. Aineistonaan hän on käyttänyt niin haastatteluja kuin aikakauslehtiä. (Berg 2008, 16–17, 31.) Bergin tutkimus valikoitui yhdeksi maisterintutkielmani keskeisistä lähteistä äitiyden kulttuurisuutta koskevan keskustelun monipuolisuuden vuoksi.

Tutkimukseni kannalta yksi mielenkiintoisimpia tutkimuksia on Juhani Tähtisen tutkimus pikkulasten kotikasvatusta koskevien käsitysten muutoksista 1800-luvun puolivälistä 1980-luvulle saakka. Ajan kuluessa on Tähtisen mukaan ollut havaittavissa erilaisia kasvatussuuntauksia, joita hän nimitää *kasvatuseriteettikausiksi*. Kasvatuseriteettikausilla hän tarkoittaa kullekin aikakaudelle tyypillisen kasvatuseritelun - ja normiston lähtökohtia. Tähtinen on jakanut tutkimansa ajanjakson kolmeen kauteen. Näistä ensimmäinen, uskonnollisen kasvatuseriteetin kausi ajoittuu vuosille 1850–1889 ja myös sitä edeltävälle ajalle. Sitä on seurannut kasvatuseriteetin asteittaiseksi ”maallistumiseksi” nimitetty ajanjakso. 1920–1934 välisenä aikana vallalla on puolestaan ollut lääketieteellisen kasvatuseriteetin kausi, jonka rinnalle nousi 1930-luvun loppupuolelta alkaen myös psykologisia suuntauksia. Vähitellen psykologinen kasvatuseriteetti siirtyi vallitsevaksi trendiksi ja säilytti asemansa 1950 -luvulta 1980 -luvun loppuun saakka.

Muita tutkimukseni kannalta keskeisiä kansatieteellisiä ja historiallisia tutkimuksia ovat Hilikka Helstin (2000), Pirjo Korkiakankaan (1996), Anne Ollilan (1993) ja Ilpo Helénin (1997) tutkimukset. Helsti on tutkinut väitöskirjassaan äitiyden ja äitiysvalistuksen välisiä konflikteja 1900-luvun alkupuolella. Tutkielmani kannalta keskeisintä sisältöä Helstin väitöskirjassa ovat olleet kotiin ja puhtauteen liittyvät näkökulmat, sekä ajatus äitiydestä kulttuurisesti rakentuneena ilmiönä. (Helsti 2000, 14, 296–394.) Pirjo Korkiakangas on puolestaan tutkinut lapsuuden työntekoa ja leikkejä. Hä-

nen tutkimuksensa pohjautuu muistitietoon. Korkiakankaan tutkimus on tarjonnut tietoa sukupuolten välisestä työnjaosta. (Korkiakangas 1996, 126–132.) Anne Ollilan tutkimus kertoo Marttajärjestön toiminnasta 1900-luvun alun Suomessa. Hänen tutkimuksensa anti omalle tutkielmalleni on ollut olennainen sisältämiensä perheihanteiden kuvailun ansiosta. Marttajärjestö on ollut yksi merkittävimmistä naisjärjestöistä, jonka vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan ovat olleet suuret. Martat pyrkivät edistämään keskiluokkaista ydinperheihannetta, joka on selkeästi myös tutkimani aineiston ihanne. (Ollila 1993, 55.) Ilpo Helénin (1997) tutkimus käsittelee seksuaalisuuden historiaa. Seksuaalisuus ei ole vahvasti läsnä tutkimusaineistossani, mutta Helénin tutkimuksen olen kokenut tarjoavan kattavaa kuvausta 1900-luvun alkupuolen naisen asemasta ja perheihanteista.

1.3.2 Suomalaisen perheen historiaa

Suomalaisen perheen historiaa ovat tutkineet muun muassa Kirsi Sirén (1999), Kai Häggman (1994) ja Anne Ollila (1993). Sirénin tutkimus kuvaa itäsuomalaista perhettä ja sen muutoksia 1700-luvulla, kun taas Häggmanin tutkimus keskittyy 1800-luvun perheeseen. Häggmanin tutkimuksessa painopiste on ollut sivistyneistön perheessä ja elämäntavassa. Perhettä Häggman on lähestynyt kauppiassuvun jäsenten käymän kirjeenvaihdon kautta. Sekä Sirénin että Häggmanin teokset kuvaavat perheessä tapahtuneita muutoksia. Ollilan tutkimuksen keskiössä on 1900-luvun alun marttajärjestön kotitalouteen ja perhe-elämään liittynyt toiminta. Ollila kuvaa teoksessaan niitä tapoja, joilla sivistyneistön naiset pyrkivät välittämään omia ihanteitaan työläisnaisille. Ollilan ja Häggmanin teokset ovat keskeisimpiä tutkielmani lähdeaineistoja, sillä ne ovat ajallisesti läheisiä tutkimusaineistoni kanssa. Molemmat tutkimukset kertovat äitiyden ja perheen ihanteista ja niissä tapahtuneista muutoksista. Nämä ovat keskeisiä teemoja myös maisterintutkielmassani.

Perheen käsite on muuttunut viimeisimpien vuosisatojen aikana ja lisäksi perheen rakenteet ovat muuttuneet. Vielä 1700-luvun Suomessa sana *perhe* ei ollut käytössä kovin usein, vaan käsite vakiintui käyttöön vasta 1800-luvun loppupuolella (Sirén 1999, 16 & Häggman 1994, 135). Käsitteenä perhe on siis verrattain nuori ja uusi. Ennen 1800-lukua Suomessa näyttääkin olleen yleisempää puhua ruokakunnasta tai perhekunnasta. Nämä käsitteet ovat kattaneet kaikki talossa asuvat henkilöt. (Häggman 1994, 135.) Näin ollen perhe- tai ruokakuntaan on kuulunut myös muita kuin varsinaisia perheenjäseniä. Kirsi Sirénin (1999, 15) mukaan perhekäsitteen synty voidaan johtaa antiikkiin ja latinan kielen sanaan familia. Alun perin sanalla on viitattu omaisuuteen, palvelijoihin ja orjiin, myöhemmin kaikkiin isännän vallan alla oleviin ihmisiin. Familia muodostuu palvelijoista,

lapsista, työntekijöistä, sukulaisista ja vaimosta, jotka asuvat samassa talossa, saman isännän alaisuudessa. Familiaan on katsottu kuuluvaksi myös muut kuin aviopari lapsineen.

1800-luvun suomalaiset perhetutkijat toivat esiin ajatuksen siitä, ettei perhe enää ollut koko talo, joka sisälsi sukulaiset ja palveluskunnan, vaan ennen kaikkea vanhempien ja lasten muodostama yhteisö. Entiselle perhemallille tyypillistä oli voimakas yhteisöllisyys, kun taas uudessa perheessä sillä ei ollut niin suurta merkitystä. Uudessa perheihanteessa yhteiskunnan ja valtion merkitys korostui ja perhe saatettiin nähdä yhteiskunnan ja isänmaan pienoismallina. Perhe asetettiin kansallisvaltion moraaliseksi perustaksi. Uudet ihanteet liittyivät ennen kaikkea vapaan kansalaisen ihanteeseen. Demokratian nousu vahvisti uuden perheihanteen asemaa. Patriarkaalinen hierarkia ei enää sopinut suomalaisen yhteiskunnan perustaksi, sillä tässä mallissa lasten ja myös palvelijoiden valinnanvapaus kiellettiin. Tämä nähtiin ikävänä ja luultavasti myös jokseenkin vanhanaikaisena asiana. Kansalaisten vapaus tehdä valintoja omaan ammatinvalintaan ja perheenmuodostamiseen liittyen nähtiin yhteiskunnan kannalta tärkeänä. Häggman tuo esiin ajatuksen siitä, että aikuiset palkolliset pyrkivät eroon itseensä kohdistuvasta holhouksesta ja valvonnasta. (Häggman 1994, 177, 179.)

1900-luvun alkupuolella ensimmäiset naiset pääsivät eduskuntaan. Tämä merkitsi entistä tasa-arvoisempaa Suomea ja myös entistä enemmän vastuun jakamista miesten ja naisten kesken. Julkinen rooli yhteiskunnassa ei kuulunut enää vain miehille, vaan naisetkin pääsivät aiempaa selvemmin eroon kodin piiristä. Eduskunnassa olleet naiset eivät kuitenkaan olleet yksimielisiä naisen roolia käsittelevien asioiden suhteen. Etenkin työläisnaisten rooli äitinä herätti keskustelua. Yötyön kieltäminen, äitiysvakuutus ja turvakotien perustaminen aviottomille äideille lapsineen olivat arkoja aiheita. Osa kansanedustajista kannatti hankkeita, kun taas osa vastusti niitä. (Ollila 1993, 52–55.)

Anne Ollila toteaa näkemyserojen heijastavan työ- ja perhekysymysten luokkasidonnaisuutta. Ylempien luokkien naiset eivät halunneet rajoittaa naisten mahdollisuuksia työhön, sillä heille oli tärkeää pitää kiinni omista työoikeuksistaan. Työväenluokan naiset puolestaan pitivät työtä välttämättömänä, eikä heidän kohdallaan ollut kyse uudesta oikeudesta. Myös perhekysymykset aiheuttivat eriäviä mielipiteitä. Työläisnaisille ajatus ydinperheestä oli outo, kun taas ylempien luokkien naiset kannattivat kyseistä perhemallia. (Ollila 1993, 55.) Tässä on nähtävillä yhtäläisyyksiä 1700-luvun itäsuomalaisen väestön keskuudessa: perherakenteet eivät olleet eri sosiaalisten ryhmien välillä yhtenäiset (Sirén 1999, 89).

Vuosisadan vaihteessa ydinperhemallia kannatettiin laajalti keskiluokkaisten naisten parissa. Ajatus ydinperheestä oli kuitenkin saanut alkunsa jo 1700-luvulla. Kannatusta ajatus sai kuitenkin 1800-luvun kuluessa, keskiluokan nousun myötä. Ydinperhemallia voidaan pitää uuden yhteiskunnallisen tilanteen synnyttämänä ideologiana. (Ollila 1993, 57.) Ydinperhemallin voimakas kannatus ja sen omaksuminen osaksi suomalaista yhteiskuntaa kertoo jotakin keskiluokan merkityksestä. Porvareiden ja työläisten väliin jäävä kansanjoukko olikin omiaan levittämään ideologiaansa molempiin suuntiin, sekä ylös että alas.

Yli puolet suomalaisista elää arkeaan perheessä. Nämä perheet eivät kuitenkaan ole keskenään samanlaisia, vaan joukkoon mahtuu monen muotoisia, toisistaan poikkeavia perheitä. Osa perheistä on lapsiperheitä, osa avioliiton tai avoliiton kautta muodostuneita, kun taas jotkin perheet ovat yksinhuoltajaperheitä. Perheet ovat muuttuneet, mutta pien- tai ydinperheen asema on silti edelleen vahva. OECD:n ennusteen mukaan pienperheitä tulee kuitenkin tulevaisuudessa olemaan aiempaa vähemmän, kun taas sinkkujen, yksinhuoltajien ja lapsettomien perheiden määrä kasvaa. Samalla perhekoko tulee pienenemään ja syntyvyys alenemaan. (Jokinen 2012.)

1.3.3 Naiset äiteinä

Äitejä on ollut aina, mutta ilmiönä äitiys on Ann Dallyn (1982, 17) mukaan keksitty. Äitiys on paitsi keksitty, myös muuttuva ilmiö, joka ei aina ole näyttäytynyt samanlaisena. Dallyn mukaan jokainen yhteisö rakentaa itse omat äitiyteen liittyvät rajoituksensa ja odotuksensa. Äitiyden käsite kehittyi idealisoinnin myötä ja sen seurauksena myös vaimon ja naisen idealisointi voimistui. Tämä on tapahtunut Kristiina Bergin (2008, 19) mukaan vasta 1800-luvulla ja esimerkiksi suomenkielessä sana on esiintynyt ensimmäisen kerran 1850-luvun alussa, jolloin ydinperheideologia oli alkanut vakiintua ihanteelliseksi perhemalliksi. Ann Kaplan (1992, 20) on puolestaan todennut varhaisen modernin äitiyden diskurssin syntyneen Jean Jacques Rousseau'n *Émile* -teoksen myötä. Vuonna 1762 julkaistu teos esittää Bergin (2008, 19) mukaan naisen ensisijaisesti äitinä ja vaimona, ei kansalaisena ja yksilönä. Ihanteellinen nainen ja äiti on teoksessa miehen tahtoa palveleva, lempeä ja rakastava.

Naisen asemaa yhteiskunnassa alettiin korostaa 1700-luvun lopulta alkaen. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, miten naisen tehtävää kodikkuuden luomisessa tuotiin esille. Kodikkuutta luomalla naisten katsottiin palvelevan valtiota ja tätä kutsumusta pidettiin ylempien säätyjen naisten toimeentuloa

arvokkaampana. (Häggman 1994, 145.) Näissä ajatuksissa on nähtävillä, miten nainen haluttiin ehkä aiempaa enemmän liittää osaksi kodin piiriä. Kodin tärkeyttä korostettiin ja koska kotia pidettiin yksityisenä, naisen maailmana, onnellisen kodin luominen katsottiin naisen tehtäväksi tai ”kutsukseksi”, kuten Häggman (1994, 145) tuo esiin.

Häggmanin (1994, 148) mukaan perheihanteita koskenut keskustelu liittyi nimenomaan naiskasvatukseen ja avioliittoon. Erityisesti säätyläisnaisten naimattomuutta pidettiin ongelmana ja tämän katsottiin olevan seurausta vääristä avioliitto- ja naiskasvatusihanteista. Tyttöjen kasvatuksessa alettiinkin painottaa kodin kutsusta. Sivistyneistön salonkikasvatusta pidettiin huonona vaihtoehtona, joka lisäsi tyttöjen turhamaisuutta ja huvittelunhaluisuutta. Ilmeistä on, että nämä ominaisuudet haluttiin kitkeä pois ja naisten tuli olla vaatimattomia ja keskittyä yhteiseen hyvään, ei hauskanpitoon ja laiskotteluun. Naisista pyrittiin kasvattamaan ahkeria ja puhtaita kotirouvia, äitejä, vaimoja ja lastenkasvattajia (Häggman 1994, 151).

1800-luvun loppupuolelta lähtien perhe ja äitiys nousivat tärkeiksi keskustelunaiheiksi. Äitiyteen liittyi keskiluokkaisten ihanteiden mukaisia käsityksiä kodista, perheestä ja naisen tehtävistä. Naisen tehtävänä pidettiin äitiyttä, johon sisältyi lapsen synnyttämisen lisäksi myös lasten ja kodin hoito. Tästä tuli ikään kuin äidin päätehtävä. Perheenemännyydessä kiteytyivät ne ominaisuudet, jotka olivat keskeisiä naisen roolissa kotona. Emännän vastuulla oli huolehtia perheen hyvinvoinnista ja fyysistä tarpeista. Mieheltä odotettiin lähinnä taloudellisen turvallisuuden varmistamista. Samalla kun naisen asemaa kodissa korostettiin, luotiin kahtiajakoa miehen ja naisen elämänpiirien välille. (Helsti 2000, 14; Ollila 1993, 56.) Samat ihanteet vaikuttivat myös seuraavan vuosisadan puolella, mikä näkyy esimerkiksi sivistyneistönaisten pyrkimyksenä edistää maaseudun naisten taitoja hoitaa lapsia ja kotia. Muun muassa marttajärjestö pyrki levittämään tietoa oikeasta lasten- ja kodinhoidosta ”kansannaisille” (Ollila 1993, 10). Naisten harjoittamassa kansanvalistustyössä oli kyse sivistämisestä. Omia arvoja, tapoja ja ihanteita pyrittiin levittämään eteenpäin.

Tässä tutkielmassa äitiyden käsite on keskeisessä osassa. Äitiyden ymmärrän Hilikka Helstin (2000, 14–15) tavoin kulttuurisena konstruktiona, sosiaalisesti rakentuneena. Äitiin liittyvät ihanteet, tavoitteet ja odotukset ovat rakentuneet sosiaalisesti ja kulttuurisesti, eikä niillä ole luonnollista, biologista tai universaalista perustaa. Erilaiset instituutiot, kuten esimerkiksi perhe, koulu, media ja kirkko vaikuttavat yhdessä äitien kanssa siihen, miten äitiydestä keskustellaan ja miten äitiys ymmärretään (Berg 2008, 24). Se, mikä meillä Suomessa on hyvää äitiyttä, ei välttämättä ole sitä jossa-

kin toisessa kulttuurissa. Äitiyden ihanne on muuttunut myös kulttuurien sisällä. Tällä hetkellä suomalaisessa kulttuurissa ihanteena näyttäisi olevan äiti, joka pystyy sekä käymään päivätöissä, että huolehtimaan lapsistaan vapaa-ajallaan. Vielä vuosisadan alussa ihanteena on ollut kotona lasten kanssa pysyvä äiti. Bergin (mt.) mukaan ihanteellinen äiti on lapsilleen omistautuva, kokenut ja varma. Ihanteisiin kuuluu myös se, että äidillä on oma, muusta perheestä irrallinen elämä. Tämä eroaa selvästi niistä käsityksistä, joiden mukaan äidin paikka on kotona lasten kanssa.

Bergin (2008, 19) mukaan äitiyttä on pidetty naisen ylimpänä kehityksellisenä tehtävänä. Tästä voi päätellä, että äitiyttä on pidetty naisen elämässä keskeisenä. Nainen, joka ei ole äiti, ei siis ole voinut tehtävää suorittaa. Voidaankin ajatella, että lapsetonta naista on kohdeltu epäonnistuneena naisena. Äitiyden merkitystä korottamalla on pyritty edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa, mutta samalla nainen alistettiin kotiin ja lasten kasvatukseen (Berg 2008, 19). Ajatus siitä, että perheessä vain kotiäiti on alisteisessa asemassa, ei mielestäni pidä täysin paikkaansa. Yhtä hyvin voidaan ajatella, että mies on kokenut alistamista, sillä perheenisän merkitys lasten kasvatuksessa on ollut heikompi. Samalla kun kodista on tehty naisen piiri, mies on suljettu ulkopuolelle. Viime vuosikymmeninä tasa-arvo sukupuolten vanhemmuudessa on lisääntynyt, mutta kehitystä kaivataan edelleen.

Äitiys voidaan nähdä sekä instituutiona että yksilöllisenä kokemuksena. Suuressa osassa yhteiskuntia äitiydellä on omat kulttuuriset sääntönsä ja laillinen status. Toisin sanoen lait ja normit määrittävät äitiyttä. Äitiyden instituutio asettaa odotuksia kaikille naisille, vaikka heillä ei biologisia lapsia olisikaan. (Berg 2008, 20.) Lait ja normit määrittävät siis äitiyttä. Ne myös määrittävät sitä, kuka ei ole äiti. Lain näkökulmasta kaikki itseään äitinä pitävät naiset eivät välttämättä olekaan äitejä. Samoin laki voi määritellä äidiksi naisen, joka ei sellainen koe olevansa. Äitiyden instituutio ei ole ainoa oikea tapa lähestyä äitiyttä. Sen rooli äitiyden määrittelyssä näyttää kuitenkin olevan hyvin merkittävä.

Olen Bergin (2008, 20) kanssa samaa mieltä siitä, että naisten henkilökohtaiset kokemukset ja institutionaalinen äitiys voivat olla ristiriidassa keskenään. Kun instituutio määrittää sitä, mikä on hyvä tai huono äiti, se heijastuu naisten yksilöllisiin kokemuksiin. Hyväkin äiti voi pitää itseään epäonnistuneena, jos ei pysty vastaamaan yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin, jotka usein voivat olla turhankin korkeita. Berg (2008, 19) toteaaakin, että ideaalinen äitiys on asetettu liian korkealle, jotta kukaan sen voisi saavuttaa. Äitiyden ihanneteiden pohtiminen herättääkin kysymyksiä siitä, kenellä

loppujen lopuksi on oikeus määrittää hyvän äitiyden ja äidin kriteerejä. Kuuluuko tämä oikeus kenties yhteiskunnan instituutioille, äideille vai lapsille? Toisaalta voidaan pohtia myös sitä, onko kriteerien määrittelyn oikeutus ylipäätään tarpeellista.

1.3.4 Adventismi

Käyttäessäni tässä tutkielmassa käsitettä adventismi viittaan seitsemännen päivän adventisteihin. Rouheen (1984, 7) mukaan kyseessä on yksi maailman laajimmalle levinneistä kristillisistä yhteisöistä. Suomessa seitsemännen päivän adventistien kirkkokunta tunnetaan nimellä Suomen Adventtikirkko. Sana ”adventti” tulee latinan sanasta *adventus*, joka tarkoittaa saapumista. Yksi adventismin keskeisistä piirteistä onkin Jeesuksen toisen tulemisen odotus, jonka läheisyyttä halutaan korostaa. Adventismi-termillä voidaan viitata kaikkiin Jeesuksen tuloa odottaviin liikkeisiin tai yksityishenkilöiden korostuksista Jeesuksen tulemistä koskien. Adventismilla voidaan viitata myös erilaisiin 1840-luvulla Jeesuksen paluuta odottaneisiin ryhmiin. Lisäksi adventismilla voidaan tarkoittaa seitsemännen päivän adventistien yhteisöä, kuten myös tässä tutkielmassa tehdään. Yhteisön nimen seitsemännellä päivällä viitataan lepopäivään, sapattiin. Sapattia adventistit viettävät useimmista kristillisistä kirkkokunnista poiketen lauantaina. Sapatinvietto erotti seitsemännen päivän adventistit muista adventistisista liikkeistä (Rouhe 1984, 14). Sapattisin adventtikirkoissa järjestetään jumalanpalveluksia ja tutkitaan yhdessä Raamattua.

Adventismin alkujuuret ovat milleriläisessä liikkeessä Yhdysvalloissa. 1840-luvulla baptisti William Miller esitti näkemyksiä päivästä, jolloin tapahtuisi Jeesuksen toinen tuleminen maan päälle. Oli kyse adventistisesta, eli Jeesuksen tuloa odottavasta herätysliikkeestä, johon kuului jäseniä eri kirkkokunnista. Yhteistä heille oli Kristuksen tulon odottaminen, jonka ennustettiin tapahtuvan vuonna 1844. Jeesus ei kuitenkaan tullut takaisin ennustettuna ajankohtana. Jotkut adventistit tulivat lopulta siihen tulokseen, että kyseisenä vuonna Jeesus aloitti työn taivaallisessa pyhäkössä, ei maan päällä, kuten oli ennustettu. Vuonna 1844 Ellen Harmon (myöhemmin White) sai näyn, jonka mukaan Jumala johti edelleen adventtiliikettä. Myöhemmin White sai myös muita näkyjä. (Rouhe 1984, 11–14.)

White on yksi seitsemännen päivän adventismin keskeisistä henkilöistä ja hänen roolinsa on yhä merkittävä. Tämä näkyy muun muassa siinä, miten adventtikirkon nykyisissä julkaisuissa on yhä nähtävillä Whiten kirjoituksia ja Whiten näkemykset ovat osa viikoittaisia raamatuntutkisteluita.

Myös adventtikirkon säännöllisesti ilmestyvän seurakuntalehden, Nykyajan vuoden 2016 numeroista löytyy viittauksia Whiten teksteihin (ks. esim. Poirier 2016 & Rodríguez 2016). Rouheen (1984, 22) mukaan Ellen Whiten kirjoitukset ovat vaikuttaneet voimakkaasti seitsemännen päivän adventistien oppeihin ja niiden kehitykseen. Whiten näkemysten mukaan maailmankaikkeudessa on käynnissä suuri taistelu Kristuksen ja paholaisen välillä. Syntiinlankeemuksen seurauksena maapallostasta on tullut taisteluareena. Whiten mukaan Kristuksen sovitustyö ristillä takaa synnin lopullisen hävittämisen maailmasta ja taistelu päättyy lopulta rakastavan Jumalan voittoon.

Rouheen (1984, 20) mukaan seitsemännen päivän adventismi perustuu protestantisille opeille. Kristuksen kuolemaa ristillä pidetään perustana pelastukselle ja Raamattua ainoana ohjeena. Alunperin adventismissä oli kyse herätysliikkeestä, jonka tavoitteena oli valmistaa ihmisiä Kristuksen tuloa varten. Aikana, jolloin adventismi syntyi, vallitsi laajempi kiinnostus lopun aikoja koskeviin profetioihin. Näistä keskeisimpiä ovat Danielin kirja, sekä Ilmestyskirja. 1844 oli merkittävä vuosiluku, sillä Kristuksen uskottiin aloittaneen työnsä taivaallisessa pyhäkössä. Lisäksi uskottiin, että sapatista oli tulossa merkki Jumalan ja hänen kansansa välille. Adventistit uskoivat myös, että tuona aikana profetian henki oli ohjaamassa seurakuntaa valmistautumaan viimeisiä aikoja varten. Liikkeen alkuaikoina painotettiin erityisesti Jumalan käskyjen noudattamista, mutta myöhemmin myös evankeliumi Jeesuksesta sai merkittävän aseman.

Adventismille keskeisiä piirteitä ovat edellä mainitut Jeesuksen toisen tulemisen odotus, sekä sapatin korostaminen. Eräs tärkeä adventistinen näkemys koskee kuolemaa: ihmisen ei uskota pääsevän taivaaseen heti kuoleman jälkeen, vaan vasta Jeesuksen toisen tulemisen yhteydessä. Kuolleet siis ovat haudoissaan, eivät taivaassa. Myös terveellisten elämäntapojen edistäminen ja laajalle levinnyt kasvatustyö ovat adventismille tyypillisiä piirteitä, joiden taustalla ovat sekä Ellen Whiten kirjoitukset että Raamatun tekstit. Edellä mainitut näkemykset tulevat esiin seitsemännen päivän adventistien opinkohdissa. (Suomen Adventtikirkko 2016a, 2016b.) Myös henkilökohtaisten havaintojeni perusteella moni adventisti suosii terveellisiä elämäntapoja ja kieltäytyy juomasta kahvia, teetä tai muita kofeiinia sisältäviä juomia. Lisäksi moni tuntemani adventisti on kasvissyöjä.

Kasvatustyön tärkeästä roolista kertoo se, että seitsemännen päivän adventisteilla on maailmanlaajuisesti paljon kouluja ja päiväkoteja. Adventisteilla on omia yliopistoja esimerkiksi Isossa-Britanniassa, Meksikossa ja Yhdysvalloissa (Seventh-day Adventist Church - Department of Education 2016). Suomessa ei ole yliopistoa, mutta adventtikirkon omistuksessa on joitakin kouluja ja päiväkoteja, jotka toimivat yhteiskristillisesti. Esimerkiksi Tampereen Kristillisen koulun lähtökohdat

ovat adventtikirkossa ja samoissa tiloissa toimii myös Suomen Adventtikirkon toimisto ja kustantamo. Suomessa adventtikirkon ylläpitämä on myös Suomen Kristillinen Yhteiskoulu, jossa toimii sekä ala- että yläkoulu ja lukio. (Suomen kristillinen yhteiskoulu 2016 & Tampereen kristillinen koulu 2016.) Kasvatustyötä adventtikirkossa tehdään myös koulujen ulkopuolella, paikallistasolla. Seurakunnan tilaisuuksissa järjestetään lapsille oma ”lastenluokka”, jossa kerrotaan Raamatusta lapsille. Lastenluokkien tueksi on laadittu oppaita eri ikäryhmiin kuuluvia lapsia varten. Lisäksi lapsille ja nuorille järjestetään vuosittain valtakunnallisia tapahtumia ja leirejä (LaNut 2016).

Adventtikirkon varsinainen koulutoiminta alkoi Rouheen (1984, 75) mukaan 1870-luvulla. Ellen White esitti vetoamuksia koulu- ja kasvatustyön puolesta ja hänen mukaansa koulu oli tärkein maailman laitoksista. Kasvatus oli Whiten mukaan kokonaisvaltaista ja tähtäsi niin ruumiin, mielen kuin hengen voimien kehittämiseen. White (1976, 13) toteaa todellisen kasvatuksen koskevan koko ihmistä ja hänen saavutettavissaan olevan olemassaolon aikaa. Tällä White viittaa myös tulevaan aikaan Jumalan valtakunnassa. Kasvatuksen tärkeimpänä tavoitteena on Whiten (1976, 17) mukaan suunnata mieli vastaanottamaan Jumalan ilmoitusta itsestään. Kasvatuksessa tulisi pyrkiä kehittämään kykyä ajatella ja toimia siten, että ihminen osaa kantaa vastuuta teoistaan. Lisäksi tulisi tavoitella Jumalan kaltaisuutta, jota ei kuitenkaan voi tässä elämässä Whiten (1976, 19) mukaan saavuttaa.

Adventtikirkon toimintamuotoja ovat myös terveys- ja raittiustyö, kustannustoiminta, radio- ja TV-toiminta, avustus- ja katastrofipalvelu sekä uskonnonvapaustyö (Rouhe 1984, 76–78). Vuoden 2014 lopussa Suomen Adventtikirkkoon on kuulunut hieman alle 5000 jäsentä ja paikallisseurakuntia on ollut 64. Maailmanlaajuisesti Adventtikirkkoon on vuonna 2013 kuulunut noin 18 miljoonaa jäsentä ja noin 75 000 paikallisseurakuntaa. (Suomen Adventtikirkko 2015.) Kansainvälisellä tasolla seitsemännen päivän adventtikirkko on jaettu kolmeentoista maantieteelliseen alueeseen. Suomi kuuluu osaksi Trans-Euroopan osastoa yhdessä 21 muun maan kanssa. Esimerkiksi naapurimaamme Venäjä lukuun ottamatta kuuluvat samaan osastoon. Muita Trans-Euroopan osaston maita ovat muun muassa Unkari, Puola, Serbia, Kreikka ja Iso-Britannia. Saksa, Ranska ja muut Keski-Euroopan maat kuuluvat omaan osastoonsa. (Seventh-day Adventist Church – World Church 2016.)

2. AINEISTO

2.1 Katsaus uskonnollisten aikakauslehtien historiaan

Markku Heikkilän mukaan uskonnolliset lehdet olivat 1800-luvun aikakauslehdistön merkittävien ryhmä. Erityisesti 1880-luvulla uskonnollisten aikakauslehtien määrä oli suurta, sillä samaan aikaan muotoutui uusia herätys- ja vähemmistöliikkeiden lehtiä sekä yhdistyslehtiä. Myös 1910-luvun puolivälin tienoilla uskonnollisten lehtien toiminta oli aktiivista, sillä erilaisten yhdistysten toiminta aktivoitui suurlakon jälkeen. Aktivoituminen koski myös uskonnollisia yhdistyksiä ja järjestöjä. 1920-luvun lopulta saakka uskonnollisen lehdistön rakenne muuttui ja ne alkoivat aktiivisemmin kilpailla asemastaan muiden lehtiryhmien kanssa. (Heikkilä 1991a, 87.)

Pekka Raittilan mukaan aikakauslehdistön syntyprosessi on tapahtunut aikana, jolloin kirkon asema maassamme on ollut vielä keskeinen. 1800-luvun lopulle saakka kirkon ihanteet ovat vaikuttaneet suomalaisten arvomaailmaan ja Raittilan mukaan tämä on näkynyt myös lehdistössä. Hänen mukaansa lehden määrittely uskonnolliseksi onkin usein vaikeaa. 1800-luvulle saakka saatavilla oleva kirjallisuus oli enimmäkseen uskonnollista ja kirkon johdon valvomaa. Valtionkirkolla ei ollut tarvetta lehdistölle, sillä sen asema oli vahva jumalanpalvelusten ja kinkereiden takia. Varhaisimmat uskonnolliset aikakauslehdet eivät edustaneet valtionkirkon kantaa, vaan suuntauksia, jotka poikkesivat kirkon perinteestä. Uskonnollisia aikakauslehtiä oli aluksi kahta eri tyyppiä. Toinen oli suunnattu oppineelle säädylle, kun taas toinen sai alkunsa herätysliikkeiden myötä. Jälkimmäistä tyyppiä edustavat lehdet pyrkivät tekemään liikkeiden näkökulmia tunnetuksi laajemmin, kun taas oppineelle säädylle suunnatut lehdet olivat hiippakuntien tiedotuslehtiä. Varhaisimpien uskonnollisten aikakauslehtien sisältö koostui pääasiassa selostukset uskonnollisten seurojen toiminnasta sekä kertomukset kristittyjen toimeliaisuudesta ja kääntymisen tärkeydestä. Aineistot olivat pääosin lähtöisin Isosta-Britanniasta. (Raittila 1991, 13–14.)

1860-luvulta alkaen sitoutuminen kristilliseen uskoon alkoi eriytyä maallistuvasta yhteiskunnasta. Vuosisadan puolivälin aikaan alkanut modernisaatio ei ole ollut vain teknologisia, sosiaalisia ja poliittisia muutoksia, vaan modernisaatio on kohdistunut myös arvomaailmaan, erityisesti uskontoon. Tämä näkyy paitsi uskonnon ja yhteiskunnan eriytyemisessä, myös uskonnollisten liikkeiden aiempaa aktiivisemmassa toiminnassa. Kun kristillinen arvomaailma on koettu uhatuksi, on sitä haluttu

puolustaa ja tuoda aiempaa näkyvämmiin esiin. Raittilan (1991, 29) mukaan uskonnollinen liikehdintä oli voimakasta ja toisistaan poikkeavat liikkeet pyrkivät tekemään näkemyksiään tunnetuksi. Tämän seurauksena myös valtionkirkko ryhtyi ponnistelemaan asemansa säilyttämiseksi.

Markku Heikkilä toteaa vuoden 1905 suurlakon vaikuttaneen merkittäväällä tavalla kansalaisten uskonnolliseen käyttäytymiseen. Lakon aikana eri yhteiskuntaluokkia edustavat kansalaispiirit jäivät pois seurakunnan toimintamuodoista, kuten ehtoollisella käymisestä ja jumalanpalveluksista. Samanaikaisesti maassa lisääntyi osallistuminen kansalaistoimintaan. Suurlakon jälkeistä aikaa voidaan pitää merkittävänä laajenemisvaiheena uskonnollisen lehdistön kentällä. (Heikkilä 1991b, 53.) Leino-Kaukiaisien (1992, 239) mukaan uskonnollisten lehtien asema koki itsenäistyneessä Suomessa suuren muutoksen, jonka suunta oli suosion hiipuminen. 1920-luvulla uskonnollisten lehtien osuus oli noin viidesosa kaikista aikakauslehdistä, mutta 1940-luvun puolivälissä niiden osuus oli vain noin 14 %. Tämän suuntainen kehitys on ollut Leino-Kaukiaisien mukaan luonnollinen seuraus modernisaation myötä tapahtuneesta maallisen ja kirkollisen kentän erkanemisesta.

2.2 Aikain Vartija tutkimusaineistona

Tutkimusaineistoni koostuu vuosien 1933–1935 Aikain Vartija -lehtien kotiin, perheeseen ja äitiin liittyvistä artikkeleista, kertomuksista ja kuvista. Kyseisen aikavälin lehdet ovat valikoituneet aineistokseni, sillä halusin keskittyä tutkimaan kotoa löytämäni materiaalia. T.N. Ketolan mukaan Aikain Vartijaa julkaissut kustantaja, Aikain Vartija, julkaisi viittä eri aikakauslehteä vuonna 1947. Aikain Vartija ei siis ollut 1900-luvun alkupuoliskon ainoa adventistinen julkaisu, vaan sen rinnalla julkaistiin muun muassa Sapattikoululäksyjä sekä Siionin Ystävää, jotka olivat alun perin Aikain Vartijan lisälehtiä. Muita kustannusliikkeen adventistisia julkaisuja ovat olleet Terveys sekä Adventiairut. Näistä ensin mainittua alettiin julkaista vuonna 1937 ja jälkimmäistä vuonna 1947. Vuoteen 1947 saakka adventistien lehdet ovat kuuluneet samaan kokonaisuuteen Aikain Vartijan kanssa, joten kyseinen lehti on ollut ainoa adventtikirkon äänenkannattaja. Lehden nimi muutettiin vuonna 1946 Valon Viestiksi, sillä haluttiin välttää sekaannusta Jehovan Todistajien julkaisemaan Vartiotorniin. Myös kustannusliikkeen nimi muutettiin samasta syystä Kirjatoimeksi vuotta myöhemmin. (Ketola 1952, 132–133.)

Pekka Raittilan mukaan adventtikirkko Suomessa ryhtyi julkaisemaan omaa aikakauslehteään lähes välittömästi ensimmäisen seurakunnan perustamisen jälkeen. Ensimmäinen adventistinen aikakauslehti oli ruotsalaisen Tidens Tecken -lehden sisarjulkaisu, jota varten kirjallisuus hankittiin Ruotsista. Vuonna 1897 perustettiin suomenkielinen lehti Aikain Vartija, joka ilmestyi kerran kuussa. Lehdessä ei ollut suoranaisia viittauksia adventismiin ja se poikkesi kotimaisista julkaisuista monipuolisen sisältönsä ja uudenaikaisen ulkoasunsa vuoksi. Lehden alkuaikoina sisältö keskittyi Jeesuksen toisen tulemisen merkkeihin, yleisluontoisiin pieniin uutisiin sekä raittiuteen ja terveydenhoitoon. Vuonna 1903 lehden kuukausipainos oli 3500 kappaletta. (Raittila 1991, 46.) Markku Heikkilän (1991b, 83) mukaan Aikain Vartijan levikistä ja taloudellisesta taustasta ei ole käytettävissä yksityiskohtaisia tietoja. Aikain Vartija on 1930-luvulla kuulunut ulkoasunsa puolesta uskonnollisen lehdistön eturiviin kuvituksensa ja väripainoksiensa vuoksi.

Lehti on ilmestynyt säännöllisesti kerran kuussa ja aineistooni kuuluvat numerot on nidottu yhdeksi isoksi kirjaksi. Jostakin syystä vuoden 1934 viides lehti puuttuu tästä nidoksesta kokonaan. Lehdistä tarkempaan käsittelyyn on valikoitunut soveltuvien tekstien ja kuvien perusteella 28 numeroa. Vuodelta 1933 olen valinnut kahdeksan, vuodelta 1934 yhdeksän ja vuodelta 1935 yksitoista lehteä. Aikain Vartijaa on saanut tilattua ”kaikista Suomen postikonttoreista, suoraan lehden konttorista ja asiamiehiltä”. Lehden julkaisijana sekä kustantajana on toiminut vuosien 1933–1935 aikana Filantropinen yhdistys Aikain Vartija r.y. ja toimittajina ovat työskennelleet Aarne Rintala, Oskari Jaakkola, Aarne Unhola ja Väinö Kohtanen. Adventistien aikakauslehtien toimitus oli vuoteen 1933 saakka kirkon konferenssin puheenjohtajien ja virkailijoiden sivutyötä. (Ketola 1952, 133–134.)

Vuoden 1933 lehdet ovat ulkonäöltään pääosin mustavalkoisia, kansilehdettömiä julkaisuja. Etusivulla on nähtävillä tiedot julkaisijasta ja lehden numerosta. Lehden otsikon alla on teksti ”Wartija, paljonko yötä on kulunut?” Lehti on kuvannut itseään jokaisessa numerossa seuraavasti: ”Kuvitettu uskonnollinen aikakauslehti. Ilmestyy kerran kuussa.” Lehden toimitus ja konttori ovat sijainneet Helsingissä Annankadulla. Lisäksi vuoden 1933 neljännessä numerosta löytyy laajempi esittely lehden sisällöstä:

Aikakauslehti Aikain Vartija tarkkaa ajanmerkkejä Raamatun innoitetun sanan valossa kiinnittäen ihmisten huomiota ’lujaan profeetalliseen sanaan’, joka pysyy täydessä voimassaan ihmissuunnitelmien rautessa ja silloinkin, kun taivas ja maa katoavat. Ajan henkisen sekasorron keskellä koettaa Aikain Vartija osoittaa tietä Kristuksen luo ja auttaa ihmisiä valmistautumaan hänen tulemisensa päivää varten. Kotiosastossaan Aikain Vartija muistaa koteja ja niiden parasta. Terveysosastossa se antaa neuvoja terveille ja sairaille. Myös tärkeää lähetysasiaa muistetaan. (Aikain Vartija 1933 [4], 72.)

Samantapainen kuvaus löytyy myös vuoden viimeisestä numerosta, mutta hieman eri sanoja käyttäen. Myöhempi kuvaus lisää maininnan lasten osastosta ja laajentaa lähetysasian osuutta. Kuvaus kertoo enemmän tulevista numeroista: aiemmin lehti oli pääosin mustavalkoinen, erikoisnumeroita lukuun ottamatta. Jatkossa lehti tulee olemaan ”kaksivärikantinen, 16 sivuinen ja runsaasti kuvitettu”. Lehden aiheita vuosien 1933 aikana ovat olleet muun muassa pula-ajasta selviäminen, Chica-
gon maailmannäyttely, taloudellinen maailmankonferenssi, terveystarkastus, päänsärky ja ihanteellinen koti. Selvästi uskonnollisia aiheita ovat olleet muun muassa sapatti, rukous, pelastus, lähetystyö, synty ja jumalattomuus.

Vuonna 1934 Aikain Vartija on tosiaan muuttanut ulkonäöltään värikkäämmäksi ja kuvitukseltaan runsaammaksi, aivan kuten edellisen vuoden lopulla todettiin. Aiheita ovat olleet Saksa, islam ja naiset, aurinko terveyden lähteenä, antikristus, hampaiden hoito, kristityn tuntomerkit, rikollisuus, pakanalähetys ja perheenäidin aika. Vuonna 1934 julkaistujen lehtien ulkoasu on ollut aiemmasta poikkeava värien käytön ja kuvien runsauden puolesta. Kuvauksensa perusteella lehti soveltuu myös perhelehdiksi kodin-, lasten- ja terveysosastonsa ansiosta. Varsinaisena perhelehtenä Aikain Vartija ei silti näyttäisi itseään pitävän. Lehti on vuoden lopussa katsonut tehtäväkseen:

Jumalan avulla ja hänen sanaansa perustuen selittää aikamme tapahtumien ja ihmiselämän tarkoitusta, sekä johtaa lukijoitansa syvempään Jumalan sanan tuntemiseen ja hengelliseen kokemukseen. (Aikain Vartija 1934 [12], 191.)

Lehden sisältö on edellisten vuosikertojen tapaan koostunut vuonna 1935 sekä uskonnollisesta että muusta sisällöstä. Aiheita ovat olleet esimerkiksi kotoinen sopusointu, nykyaika itsekkyyden valtakautena, viikonloput ja lomat, Pyhä Henki, kasteoppi, kalenteritaistelu, ihmeisiin uskomisen ja ajanmerkit. Kaikkien kolmen vuosikerran lehdissä on korostunut näkemys aikansa levottomuudesta. Levottomuutta ovat aiheuttaneet esimerkiksi lisääntynyt rikollisuus, rotuviha ja siveettömyys. Huoli kristillisten arvojen merkityksen vähenemisestä on selkeästi nähtävillä. Artikkelit ovat käsitelleet niin uskonnollisia kuin maallisiakin aiheita. Valtaosa teksteistä on kuitenkin uskonnollisesti sävytynyttä.

Keskeisenä piirteenä on ajatus siitä, että ”lopun aika” on ollut lähellä. Jeesuksen toisen tulemisen odotus korostuu selvästi. Lehden tekstit ovat olleet sekä kotimaisten henkilöiden kirjoittamia että muusta kielestä käännettyjä. Aikain Vartija on suunnattu lukijoille, jotka ovat halunneet ymmärtää oman aikakautensa tapahtumia ja niiden merkityksiä. Toisaalta lehti on suunnattu myös koko kansakunnalle, sillä tarkoitus on ollut kiinnittää lukijan huomio Jumalaan ja hengellisiin asioihin. Lehden

tavoitteena on ollut tiedottaa Raamatun totuuksista ja niiden yhteydestä ajankohtaisiin tapahtumiin. Aikain Vartijaa kuvataan vuonna 1935 seuraavasti:

Aikain Vartija pyrkii uskollisesti suorittamaan Jumalalta saamaansa tehtävää tiedoittaakseen maailmalle Raamatun erehtymättömien ennustusten pohjalla aikamme tapahtumien merkitystä. Se tahtoo suunnata lukijansa katseen siihen ainoaan, mikä nykyisenä epävarmuuden aikana on lujaa ja kestäväää, nimittäin Jumalan luotettaviin lupauksiin. (Aikain Vartija 1935 12], 191.)

Lehden jokaisessa numerossa on kotia käsittelevää sisältöä. Kotiin liittyvistä aiheista ovat kirjoittaneet A. E. Chappel, E.G. White, R. Tulaszewski, Mabel A. Hinkhouse, Mabel Beardsley, Herold der Wahrheit, A. W. Spalding, Daniel H. Kress, R.D. Quinn ja Onni Peltonen. Edellä mainittujen kirjoittajien lisäksi löytyy suuri määrä pelkkiä nimikirjaimia tekstien takana. Mainituista kirjoittajista E. G. White on ollut mukana perustamassa seitsemännen päivän adventistien yhteisöä. Häntä pidetään profeettana ja hänen näkynsä ovat vaikuttaneet nykyisiin adventtikirkon opinkohtiin. (Ks. esim. Rouhe 1984, 13–15 ja Ministerial Association General Conference of Seventh-day Adventists 1994, 253–258.) Kirjoittajista Onni Peltonen toimi Suomen Adventtikirkon johtajana useiden vuosien ajan (Helminen 2007, 39). Nimien perusteella suurin osa kirjoittajista on ulkomaalaisia, luultavasti amerikkalaisia, joten todennäköisesti lehden toimittajat ovat kääntäneet tekstit. Tekstien tarkka julkaisuaika ja konteksti eivät siis ole tiedossa. On mahdollista, että kääntäjät ovat lisänneet kirjoituksiin myös omia näkemyksiään ja kommenttejaan, mutta selvää näyttöä tästä ei ole.

Aikain Vartijan toimittajista Aarne Rintala on ollut yksi merkittävimmistä vaikuttajista Suomen adventtikirkon alkuaikoina. Hän toimi paitsi lehden toimittajana, myös adventistipastorina. Rintala piti herätyskokoussarjoja muun muassa Turussa, Hämeenlinnassa ja Helsingissä. Myöhemmin Rintala sai myös professorin arvon. Aarne Rintala toimi myös Toivonlinnan koulun rehtorina. (Helminen 2007, 25–33.) Myös Väinö Kohtanen toimi adventistipastorina Suomessa ja hän piti kokouksia ensimmäisen maailmansodan aikoihin. Hän toimi muun muassa Kajaanissa, Tampereella ja Käkisalmissa. (Helminen 2007, 35–37.)

Suurin osa kotiin liittyvistä teksteistä ja kuvamateriaalista löytyy lehden ”kodin osastosta”. Kyseinen palsta löytyy lähes jokaisesta lehdestä. Kotipalstan aiheet liittyvät muun muassa lasten kasvatukseen, perheenäidin aikaan, kodin ilmapiiiriin ja onnellisuuteen. Osa teksteistä on kertomuksia, osa taas sisältää selkeitä ohjeita siitä, miten kodissa tulisi toimia. Ajalle tyypillinen käsitys kodista ja sen tärkeydestä (ks. esim. Ollila 1993, 30) välittyi erityisesti näistä kodin osastolle kirjoitetuista

artikkeleista. ”Lasten osaston” kirjoitukset ovat lähes poikkeuksetta lapsille suunnattuja kertomuksia. Kuvissa puolestaan on useimmiten lapsia ja eläimiä, mutta toisinaan myös vanhempia yhdessä lasten kanssa. Kertomusten sisällöt ovat opettavaisia ja niiden kautta on pyritty paitsi huomioimaan lapset, myös välittämään kuvaa oikeasta käytöksestä. Muutama analyysin kohteeksi valikoitunut teksti on löytynyt myös kodin ja lasten osastojen ulkopuolelle. Nämä kirjoitukset ovat olleet artikkeleita, eivät kertomuksia. Teksteissä on pohdittu muun muassa Jeesuksen ajatuksia avioliitosta, sekä sitä, ”kostaako Jumala isäin pahat teot lapsille”.

Kuva 1. Aikain Vartija 1935 [5], 1.

3. MENETELMÄT

3.1 Diskurssien tutkimus

Pietikäisen ja Mäntynen (2009, 12) mukaan kieltä voi käyttää eri tilanteissa useissa eri merkityksissä. Merkitykset syntyvät aina uudelleen tilanteesta riippuen. Diskurssianalyysissa on kysymys näihin merkityksiin liittyvien neuvottelujen, jännitteiden, ehtojen ja seurausten tutkimisesta. Menetelmän taustalla on käsitys siitä, että todellisuus rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, jossa myös kieli on vahvasti mukana. Lähtökohtana diskurssitutkimukselle on sosiaalisesti konstruktio-nismiksi nimitetty suuntaus, jossa tarkastelun kohteena ovat sosiaalisen todellisuuden sekä merki-tysten rakentuminen. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 12.) Diskurssin käsite ei ole yksiselitteinen, sillä termiä voidaan tieteenalasta riippuen käyttää eri merkityksessä. Sana *diskurssi* on lähtöisin ranskan *discours* -sanasta, jolla tarkoitetaan puhetta, jaarittelua, juttelua ja esitelmää. Käsitteellä voidaan viitata puhetapaan, kielenkäyttöön kontekstissa, lausetta suurempaan kielenkäytön yksik-köön, merkityssuhteiden järjestelmään, tekstiaineistoon, ymmärrykseen todellisuudesta tai vakiintu-neeseen merkityksellistämisen tapaan. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 22–23)

Diskurssit tarkoittavat Pietikäisen ja Mäntynen (2009, 26–27) mukaan kiteytyneitä, kohtalaisen sit-keitä tapoja kuvata ja merkityksellistää asioita, ilmiöitä ja tapahtumia tietyllä tavalla, tietystä näkö-kulmasta käsin. Diskurssit ovat tunnistettavissa ja niitä käytetään vuorovaikutustilanteesta toiseen. Diskursseilla voidaan viitata tiettyinä aikakautena, tietyssä tilanteessa käytettyyn kieleen kiteyty-nyttä ymmärtämystä todellisuudesta. Tutkimukseni kohteena ovat äitiyteen liittyvät diskurssit, ne puhuvat joilla äitiyttä rakennetaan ja tehdään merkitykselliseksi. Tutkimus liittyy niihin näkökul-miin ja kuvailun tapoihin, joilla äitiyttä käsitellään käyttämässäni aineistossa.

Diskurssien avulla paitsi merkityksellistetään ilmiöitä, myös rakennetaan niistä tietty kuva, eli rep-resentaatio käsiteltävästä aiheesta. Representaation avulla voidaan tarkastella todellisuuden kuvaam-isen tapoja, näkökulmia ja keinoja. Representaatio, eli asioiden uudelleen esittäminen, on ”maail-man, tapahtumien, kokemusten ja ajatusten esittämistä tietyin merkityksin ladatuilla ilmauksilla”. Kieli on luonteeltaan representationaalista, eli se pystyy kuvaamaan asioita ja ilmiöitä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 55–56.) Diskurssien, eli puhe- ja merkityksellistämistapojen lisäksi tutkimukseni kohteena ovat myös representaatiot: ne kielen avulla rakennetut kuvat, joita äitiydestä rakennetaan.

Arja Turusen (2011, 72) mukaan diskurssintutkimus voidaan jakaa lingvistiseen ja yhteiskuntatieteelliseen suuntaukseen. Lingvistisessä diskurssintutkimuksessa tutkimuksen kohteena on kieli, kun taas yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa tavoitteena on käyttää kieltä apuna muiden ilmiöiden tutkimisessa. (ks. Luukka 2000; Pietikäinen 2000a, 57–63; Pietikäinen 2000b, 191–193; Väliverronen 1998, 21.) Tässä tutkimuksessa lähestyn diskurssia yhteiskuntatieteellisestä näkökulmasta, eli lähestyn tutkimaani ilmiötä kielen avulla. Arja Turusen tapaan tutkin kielenkäyttöä sosiaalisen todellisuuden rakentajana (Turunen 2011, 72). Tutkin sitä, mitä kielellä tehdään ja miten, en kielen rakenteita. Pietikäisen ja Mäntynen (2009, 14) mukaan kieli nähdään diskurssintutkimuksessa sosiaalisena toimintana. Kuvailimme itseämme ja muita nimenomaan kielen avulla. Kielen avulla siis rakennamme ja käsittelemme ympäröivää todellisuutta, samalla kun ympäröivä todellisuus auttaa meitä ymmärtämään kieltä. Kieli ja kulttuuri eivät ole toisistaan irrallisia tekijöitä, vaan ovat vahvasti vuorovaikutteisia.

Koska kieli on vahvasti kietoutunutta toimintaan, diskurssintutkimuksessa ei ole kyse vain tekstin tarkastelusta, kuten Pietikäinen ja Mäntynen (2009, 21) tuovat esiin. Kyse on myös yhteiskunnan rakenteiden, instituutioiden, valtasuhteiden ja toimijoiden tutkimisesta. Tämä näkyy myös tutkielmassani, jossa edellä mainittujen asioiden tutkiminen on välttämätöntä äitiyden ympärille kietoutuneiden lehtikirjoitusten ymmärtämiseksi. Mikäli esimerkiksi uskontoa ei huomioitaisi tutkimusta tehdessä, käsitys adventistisesta äitiyden ihanteesta jäisi vajaaksi. Tekstiä voidaan paremmin ymmärtää silloin, kun perehdytään myös siihen kontekstiin, jossa sitä käytetään. Ilman yhteiskunnallisten tekijöiden mukanaoloa lehtikirjoituksissa käytetty kieli jäisi vaille minkäänlaista pohjaa. Turusen (2011, 72) mukaan kielenkäytön kautta rakentuvat merkitykset ovat jatkuvasti muuttuvia ja sidoksissa tiettyyn historialliseen, sosiaaliseen ja vuorovaikutukselliseen kontekstiin. Tässä tutkimuksessa esiin tulevat äitiyden diskurssit ovat siis sidoksissa omaan aikaansa ja paikkaansa.

3.2 Tekstien ja kuvien diskurssianalyysi lehtitutkimuksessa

Joukkotiedotusvälineillä, kuten esimerkiksi aikakauslehdillä, voidaan vaikuttaa tietoon, asenteisiin, arvoihin, sosiaalisiin suhteisiin ja uskomuksiin. Tämä vaikutusvalta on luonteeltaan kielellinen. Tiedotusvälineet merkityksellistävät asioita esitystapojen avulla. (Fairclough 1997, 10.) Ne tavat, joilla joukkotiedotusvälineet asiansa ilmaisevat, voivat vaihdella ja siten myös asioiden saamat merkitykset voivat vaihdella kielenkäytöstä riippuen.

Turusen (2011, 52) mukaan lehtiaineistot kertovat aikansa sosiaalisesta todellisuudesta niitä samalla rakentaen. Kiinnostus kohdistuu niihin tapoihin, joita lehti käyttää asioista kertomiseen. Tutkimuksen kohteena voi olla myös se, miksi tietyt aihepiirit nousevat esiin, kun taas toiset eivät. Lisäksi lehtiaineiston avulla voidaan tutkia sitä, miksi ne käsittelevät aihetta juuri sillä tavalla kuin käsittelevät. Omassa tutkimuksessani käsittelem erityisesti sitä, miksi aihetta on käsitelty niin kuin sitä on käsitelty. Tutkimuksen kohteena ovat ne diskurssit ja representaatiot, joita äitiydestä tuotetaan ja ilmenetään.

Fairclough (1997, 50–51) on listannut tiedotusvälineiden diskurssin analyysin metodisia tavoitteita. Ensimmäisenä hän nostaa esiin yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuvien muutosten näkymisen tiedotusvälineissä. Analyysin tulisi kytkeytyä yhteiskunnalliseen kontekstiin ja sen tulisi sisältää lingvististä analyysia. Analyysini kytkeytyy yhteiskunnalliseen kontekstiin. Mielestäni tutkimuksessa on aina tärkeää muista kontekstisidonnaisuus, jotta tutkittavaa ilmiötä ei nähtäisi irrallisena ympäröivästä todellisuudesta.

Tässä tutkimuksessa lingvistiikka ei ole kiinnostuksen kohteena. Sen sijaan tutkimuksen kohteena on tekstien ja kuvien suhde yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Myös tämä on yksi Fairclough'n esittämistä menetelmällisistä tavoitteista (Fairclough 1997, 52). Sovellan tutkielmassani diskurssitutkimusta myös kuvien analyysiin. Kuvat eivät ole kirjoitettua tai puhuttua kieltä, mutta myös ne voivat toimia kielen tavoin tuottaa merkityksiä erilaisille ilmiöille. Näkemykseni mukaan se, mitä kuvissa näemme, rakentuu mielessämme nimenomaan kielen avulla. Kuvat herättävät mielessämme ajatuksia, joita taas käsittelemme kielen avulla. Siten diskurssianalyysi sopii myös kuvien tuottamien merkitysten tutkimiseen.

Kuvia ja tekstejä voidaan mielestäni analysoida joko yhdessä tai erikseen. Usein ne täydentävät toisiaan, mutta aina näin ei kuitenkaan ole. Esimerkiksi Aikain Vartijan kotipalstan kuvat eivät välttämättä liity käsiteltävään tekstiin millään tavalla, vaan niiden tarkoitus on lähinnä tehdä kirjoituksesta houkuttelevamman näköinen. Esimerkiksi kuvassa 2. vasemman puoleisella sivulla olevat kuvat kukista sekä otsikon ylä- että alapuolella eivät varsinaisesti liity tekstiin, vaikka kodissa ja sen pihapiirissä varmasti kukkia onkin. Tekstissä kuitenkin käsitellään kotien ilmapiiriä ja esitetään huoli ”sairaalloisen maailman tilan tunkeutumisesta koteihin”, eivätkä kukat tähän teemaan liity. Sen sijaan oikean sivun alimmainen kuva on yhteneväisempi tekstin kanssa, tähän viittaa jo kuva-

teksti ”Kodin rauhaa”. Kuva ovelle kolkuttavasta Jeesuksesta on puolestaan jo osa seuraavaa kirjoitusta, joka alkaa samalta sivulta. (Aikain Vartija 1933 (4), 64). Alla oleva kuva on yksi niistä harvoista lehden numeroista, jotka ovat kauttaaltaan värillisiä.

Kuva 2. Aikain Vartija 1933 [4], 64–65.

Seuraavassa kolmessa luvussa tutkin aineistostani esiin nousseita diskursseja. Valitsemani diskursit liittyvät äitiin kasvattajana, kodinhoitajana ja uskovaishenonaisena. Luvussa neljä käsittelem äitiä lasten kasvattajana. Analysoin lehdessä ilmenneitä kasvatusohjeita ja tutkin, millaista todellisuutta ne tuottavat äitiydestä. Samassa luvussa sivuan lyhyesti kasvatus molempien vanhempien tehtävänä. Painotus on kuitenkin äitiydessä, josta lehdet kertovat huomattavasti enemmän. Viidennessä luvussa keskityn kirjoituksiin, joissa kuvataan kotia ja ennen kaikkea siitä huolehtimista. Kodinhoito esitetään ennen kaikkea äidin tehtävänä. Luvussa pohdin äitiyden ohella myös ihanteellista kotia, jonka tuottamisessa äidillä näyttäisi kirjoitusten mukaan olevan suuri vastuu. Ihanteelliseen kotiin liittyvät myös perheenjäsenet suhteet ja yleinen ilmapiiri, joten luvussa pohdin äidin ja kodin, sekä äidin ja muiden perheenjäsenten välisiä suhteita. Myös luvussa neljä käsitellään ihmissuhteita, sillä niillä on vahva rooli Aikain Vartijan esittämässä kasvatusideologiassa.

Viimeisessä analyysiluvussa lähestyn äitiyttä uskonnon kautta. Tutkimuksen kohteena ovat ne ihanteet, joita lehti tuottaa kristitystä äidistä. Kristillisuus on nähtävillä lehdissä kauttaaltaan, myös ko-

din osastolla ja lastenkertomuksissa. Analyysin kautta pyrin tuomaan esille niitä aineistossa korostuneita tekijöitä, jotka kertovat äideistä ja äitiyden ihanteista. Edellä mainitut diskurssit olen valinnut tutkittavaksi sillä perusteella, että ne ovat selkeästi korostuneet aineistossa. Valitsemani diskurssit ovat vahvasti toisiinsa kietoutuneita. Erityisesti uskonnon rooli on merkittävä ja se heijastuu niin kasvatukseen kuin kodinhoitoon. Niin kasvatukseen, kodinhoitoon kuin uskonto ovat nähtävillä myös niissä kuvissa, jotka olen valinnut tutkimuksen kohteiksi.

4. RAKASTAVA KASVATTAJA

4.1 Kasvatuksen tavoitteet

Me vanhemmat olemme suuria narreja, jotka raadamme ja retuutamme päivästä toiseen jättääksemme lapsillemme perinnöksi omaisuuden. Mutta kasvattaa ja harjoittaa heitä jumalanpelkoon, kuriin ja siveyteen, kas sen me laiminlyömme. Sellainen menettely on keinoa ja hasua. (Aikain Vartija 1933 [10], 149.)

Yläpuolella oleva lainaus on peräisin Martti Lutherin pöytäpuheista, joita eräässä Aikain Vartijan kirjoituksessa käsitellään. Lainaus ilmentää selkeällä tavalla aineiston kasvatusteorioita, jolle keskeisiä piirteitä ovat pyrkimys uskonnollisen elämän harjoittamiseen sekä siveän, nöyrän luonteen jalostamiseen. Kasvatusteorioita on yksi keskeisistä tehtävistä, joka Aikain Vartijassa annetaan vanhemmille, erityisesti äideille. Tämän vuoksi kerron aluksi tarkemmin uskonnollisen kasvatusteorioita merkityksestä ja tavoitteista yleisesti, sekä erityisesti Aikain Vartijassa, joka ilmentää adventistikristillistä näkökulmaa. Vasta tämän jälkeen siirryn käsittelemään äitiä perheenjäsenenä ja lasten kasvattajana. Tutkimuksen kohteena on sekä äidin suhde lapsiin, että muuhun perheeseen.

Luvussa 1.3.1 esittelin Juhani Tähtisen (1992) pikkulasten kotikasvatukseen liittyvän tutkimuksen, jossa erilaiset vallalla olleet kasvatusteorioita on määritelty kasvatusteorioita. Käsittelemäni aineisto on julkaistu aikana, joka sijoittuu vuosilukujen perusteella lääketieteellisen kasvatusteorioita valtakauden, sekä lääketieteellisen ja psykologisen kasvatusteorioita murroskauden vaiheille, vuosille 1933–1935. Tässä tutkimuksessa keskityn kuitenkin uskonnolliseen kasvatusteorioita, jolle Aikain Vartijan kasvatusteorioita hyvin voimakkaasti pohjautuu kristillisyytensä vuoksi. Psykologinen ja lääketieteellinen kasvatusteorioita sen sijaan eivät nouse

aineistosta esiin. Kasvatusta käsittelevien tekstien ulkopuolella lääketieteellä on kuitenkin merkittävä rooli, sillä lehden jokainen numero sisältää terveyspalstan. Terveys- ja raittiustyö on kuulunut osaksi adventistisen herätysliikkeen toimintaa jo 1800-luvulta lähtien. Esimerkiksi tupakointi on hylätty seurakunnan keskuudessa jo 1800-luvun puolivälissä. (Rouhe 1984, 76). Tärkeä rooli terveystyön edistämässä on ollut adventtikirkon perustajiin kuuluneella Ellen Whitellä, joka on julkaissut lukuisia aiheeseen liittyviä tekstejä. Terveyttä käsitellään myös Whiten kasvatusta käsittelevissä teoksissa (ks. esim. White 1988 ja White 1976).

Lääketiede ei juuri näy aineistoni kasvatusohjeissa. Sen sijaan keskeistä on uskonnollinen kasvatusta sekä pyrkimys kohti siveellistä elämää ja hyvää luonnetta. Adventismissa Raamatun pidetään ainoana oikeana elämänohjeena ja siten sen vaikutus myös kasvatuseriaatteisiin on merkittävä. Kasvatusta pidetään välttämättömänä niin adventistien piirissä kuin yleisemmin uskonnollisessa kasvatustraditiossa. Tähtinen (1992, 62) toteaa, että uskonnollisessa kasvatuksessa tavoitteena on yleensä vaalia lapsen uskoa ja moraalista. Keskeisenä ohjenuorana tällaiselle kasvatukselle on vanhempien kunnioittaminen. Tämä perustuu Vanhassa testamentissa esitettyyn kymmeneen käskyyn, joista yksi kuuluu: ”Kunnioita isäsi ja äitiäsi”. (2. Moos. 20: 12; 5. Moos. 5:16). Aikain Vartijassa tämän käskyn tärkeys tuodaan esiin. Eräs kotipalstan kirjoitus on otsikoitu suoraan edellä mainitun käskyn nimellä. Kirjoittaja pitää käskyä siveellisyyden perustana kaikilla niillä kansoilla, ”joiden siveellinen tunne ja ajattelutapa on ollut aitoa”. Käskyn tärkeyttä korostetaan toteamalla sen olevan ensimmäinen ihmisten välisiä suhteita koskeva käsky. Jumalan todetaan asettaneen vanhempien tehtävän korkealle ja pitävän tämän tehtävän kunnioittamista tärkeänä. Käskyn mukaan kunnioitusta tulee osoittaa molemmille vanhemmille, sekä isälle että äidille.

Tähtisen (1992, 63) mukaan Raamatussa on nähtävillä kaksi vaihtoehtoista tapaa nähdä ihmisen luonne. Ihminen voidaan nähdä joko pohjimmiltaan hyvänä tai vaihtoehtoisesti pahana ja syntisenä olentona. Tämä kahtiajako on nähtävillä myös uskonnollisessa kasvatuksessa. Kun kasvatusta lähesytään siitä näkökulmasta, että ihminen on syntinen, tavoitteena on pyrkiä tukahduttamaan syntiä. Lapsi nähdään tällöin luonnostaan syntisenä, jolloin hänen luonteeseensa pyritään vaikuttamaan esimerkiksi tiukan kurin avulla. Toinen vaihtoehto sen sijaan korostaa lapsen nöyryyttä ja viatonta. Uudessa testamentissa lapsi nähdään vertauskuvana Jumalan valtakunnasta ja vanhempia kehoitetaan ottamaan mallia lapsista. Molemmat edellä mainitut kasvatuseriaatteet ovat nähtävillä Aikain Vartijassa. Lasten tulee kirjoitusten mukaan kunnioittaa vanhempiaan, mutta samalla vanhempia muistutetaan siitä, miten ”lapset kasvattavat meitä” (Aikain Vartija 1935 [12], 187).

Uskonnollisessa kasvatustraditiossa lapsia tuli kasvattaa hyvätapaisuuteen ja nöyryyteen. Keskeistä oli myös se, että kasvatusta tapahtui paitsi maallista, myös iankaikkista elämää varten (Tähtinen 1992, 95). Myös Aikain Vartijassa vanhempia kehoitettiin pitämään mielessä tuleva elämä, ei vain nykyisyys. Lasten kasvatuksessa tuli siis kiinnittää huomiota uskonnolliseen puoleen ja huomiota piti kiinnittää erityisesti niihin luonteisiin, joita kasvatettiin.

Olkaamme sen tähden todellisia, kernaasti 'vanhanaikaisia', isiä ja äitejä, jotka omistamme mitä suurinta huomiota luonteille, joita kasvatamme, samalla kun emme katso vain nykyisyyteen, vaan pidämme sen suuren tulevaisuuden, joka odottaa niitä sieluja, joiden hoito on meille uskottu, silmäimme edessä! Älkäämme osoittako niin suurta intoa ja innostusta niihin aarteisiin, joita ei kukaan voi viedä mukanaan tästä maailmasta, vaan kootkaamme sen sijaan ikuisia aarteita sekä itsellemme että lapsillemme! (Aikain Vartija 1933 [4], 64.)

Maailmasta mukaan otettavilla aarteilla viitataan todennäköisesti materiaan, esimerkiksi rahaan ja muuhun omaisuuteen. Ikuiset aarteet sen sijaan tarkoittavat luultavasti luonteenpiirteitä, kuten nöyryyttä ja vaatimattomuutta, joita kristillisessä kasvatuksessa pidetään ihanteellisina. Samassa kirjoituksessa puhutaan myös yksinkertaisesta elämäntavasta ja kehoitetaan tavoittelemaan vähempään tyytyväää luonnetta. Ahneutta ei pidetty hyvänä piirteenä ja turhaa materialistisuutta tuli välttää. Tällaista elämää Aikain Vartijan lukijoita kehoitetaan tavoittelemaan.

Anne Ollilan mukaan 1900-luvun alkupuolella kotia pidettiin kansakunnan tukena ja turvana. Siellä kasvatettiin tulevia kansalaisia, joista koko maan tulevaisuus oli riippuvainen. Naisten työ kotona ei ollut turhaa, vaan tärkeää. Siksi kasvatukseen tuli kiinnittää huomiota, sillä tiedon ja taidon puutetta pidettiin vakavana uhkana kotien hyvinvoinnille. Marttajärjestö perusteli näkemyksiään muun muassa J.V. Snellmanin kautta. Snellmanin mukaan perheinstituutio ylläpiti valtiota. Perheen tehtävänä hän piti yhteiskuntaa ja valtiota palvelevien kansalaisten kasvatusta. Perhe oli Snellmanin näkemyksissä se paikka, jossa hyvät tavat ja isänmaallisuus omaksuttiin. Yksi tärkeä kasvatuskysymys oli opettaa työteliäisyyttä, jota pidettiin takeena menestyneelle kansakunnalle. Kansaa pyrittiin kasvatamaan yritteliääksi ja ahkeraksi. (Ollila 1993, 30–33.)

Aikain Vartijassa ahkeruus ilmenee ennen kaikkea lastenkertomuksissa, jossa lapset toimivat vanhempiensa, erityisesti äitinsä apuna kotitöissä. Lasten ottamista mukaan kodin tehtäviin pidetään tärkeänä, ei vain äidin työtaakan keventämiseksi, vaan myös jotta lapset oppisivat tekemään työtä. Tekstistä on havaittavissa, miten tärkeänä ominaisuutena ahkeruutta pidetään. Ahkeruus ilmenee ennen kaikkea perheenäidin ominaisuutena ja äitejä kehoitetaan toimimaan lapsilleen esimerkkinä

oikeanlaisesta elämästä. Siten ahkeruutta pyritään tuomaan myös lasten ominaisuudeksi. Kirjoituksissa ja kuvissa lapset tekevät kotitöitä joko yksin tai yhdessä äitinsä kanssa. Isän ollessa läsnä työtä ei kuitenkaan tehdä, vaan silloin kyseessä näyttää olevan perheen yhteinen vapaahetki tai ateria. Isiä ei esitetä tekemässä kotitöitä yhdessä äidin kanssa, mutta lapsia sen sijaan ohjataan auttamaan äitiään. Kotitöitä käsittelemme tarkemmin luvussa viisi, jossa pääpaino on äidin ja kodin välisellä suhteella.

Kasvatuksen tavoitteena oli saavuttaa sivistynyt kansakunta ja tähän voitiin päästä vain määrätietoisella kasvatuksella, joka aloitettiin jo lapsena (Ollila 1993, 51). Marttaliiton julkaisuissa perheenäidin katsottiin olevan vastuussa luonteenkasvatuksesta ja kodin hengen luomisesta. Äidin luonteenpiirteet ja käytös vaikuttivat ratkaisevalla tavalla kodin ilmapiiriin. Positiivisia ajatuksia ja tunteita tuli ruokkia, kun taas negatiiviset piti kitkeä pois. Lapsia tuli opettaa hyvään käytökseen, kuten kiittämään ja syömään ahmimatta jo pienestä pitäen. (Ollila 1993, 38.) 1920-luvun lopulla marttajärjestön julkaisuissa korostettiin erityisesti moraalista kasvatusta. Keskeistä oli lasten kuuliaisuus vanhemmilleen, sekä rehellisyys, ahkeruus ja velvollisuudentunto. Myöhemmin ryhdyttiin korostamaan myös vanhempien velvollisuuksia sekä heidän antamansa esimerkin tärkeyttä. (Ollila 1993, 133.) Esimerkillisyys ja johdonmukaisuus olivat Tähtisen (1992, 98) mukaan yksi keskeisimmistä kasvatuksen keinoista uskonnollisen kasvatustradition vallalla olon aikana. Vanhempien antamaa esimerkkiä pidettiin tärkeänä myös Aikain Vartijassa:

Kun vanhemmat ovat lapsille hyvänä esimerkkinä ystävällisyydessä, huomaavaisuudessa ja epäitsekkyudessa, on lastenkin paljon helpompi oppia kaikkea tätä kuin jos heitä vain alituisesti toruttaisiin tai neuvottaisiin... Mutta jotta näin voisi olla, on perheen lapsia jo heidän varhaisista vuosistaan alkaen opetettava hyvään käytökseen ja kohteliaisuuteen. (Aikain Vartija 1934 [2], 28.)

Vanhempien tuli oman toimintansa kautta näyttää lapsille kuinka heidän odotettiin toimivan arjessa. Liikaa torumista ja neuvomista ei pidetä aineistossa oikeana kasvatustapana. Sen sijaan lempeys ja ystävällisyys ovat tärkeä osa kasvatusta. Myös seuraava lainaus tuo esille sen, miten lapsia toivotaan kasvatettavan:

Koeta laskeutua lapsen ajatusmaailman ja hänen näkökantansa tasalle, mutta älä vaadi, että hänen tulee kohota sinun näkökantasi tasalle. Huolehdi siitä, että lapsesi pelkää enemmän surua, mitä hän voi tuottaa sinulle, kuin rangaistusta, kun hän on tehnyt jotain, mikä on väärin. (Aikain Vartija 1933 [6], 100.)

Aikuisia muistutetaan suhtautumaan lapsiin lapsina. Näin tehdessään kirjoittaja tekee selvää eroa lasten ja vanhempien välillä. Vanhemmat nähdään älykkäämpinä, kun taas lapset ovat näkökulmaltaan alemmalla tasolla. Vanhempia ei kehoteta esittämään itseään lapsiaan parempana, vaan heidän odotetaan samaistuvan lasten ajatuksiin. Lapsilta ei siis tule kirjoittajan mukaan odottaa liikoja. Heitä ei haluta opettaa pelkäämään mahdollisia rangaistuksia, vaan vanhempien pyrkimyksenä tulisi kirjoittajan mukaan olla ennemminkin omaantuntoon vaikuttaminen kuin ruumiillinen kuritus.

4.2 Äiti ja lapset

Aikain Vartijassa äidin kasvatustehtävän katsotaan alkavan jo ennen lapsen syntymää. Varhainen kasvatusta yksin ei vaikuta lapsen luonteeseen ja kehitykseen, vaan perinnöllisyyden katsotaan olevan vähintään yhtä tärkeä osatekijä. Äidin omat luonteenpiirteet ja käytöstavat vaikuttavat alla olevan lainauksen kirjoittajan mukaan lapsen tulevaisuuteen hyvin merkittäväällä tavalla. Kirjoittaja on ehkä ollut huolissaan aikansa naisten käyttäytymisestä ja on siksi pitänyt tarpeellisena huomauttaa itsehillinnän ja ruokailutottumusten tärkeydestä. Lukijalle rakennetaan kuvaa äidistä, joka pyrkii tietoisesti vaikuttamaan lapsensa tulevaisuuteen omien elämäntapojensa kautta. Äitien tulisi käyttäytyä hillitysti, syödä oikein ja siten turvata lapsilleen onnistunut tulevaisuus. Perinnöllisyyden ja varhaisen kasvatuksen avulla äidit voivat kirjoittajan mukaan vaikuttaa paitsi lapsen luonteeseen, myös uskoon. Alla olevat lainaukset eivät ole ainoa kirjoitus Aikain Vartijassa, jossa perinnöllisyyden yhteydestä lapsen luonteeseen viitataan. Hilikka Helstin mukaan äitien toivottiin kiinnittävän huomiota terveyteensä ja niihin taitoihin, joiden avulla saattoi pyrkiä edistämään perheensä hyvinvointia. Äidin tuli olla siveellinen ja puhdas, sekä taitava kotitaloustöissä. Tämä nähtiin tärkeänä nimenomaan tulevien kansalaisten kasvatuksen kannalta. (Helsti 2000, 296.)

Seuraavalta sivulta löytyvä kuva 3. on liitetty tekstiin, jossa pohditaan ”Kostaako Jumala isäin pahat teot lapsille”. Tekstissä ja kuvatekstissä viitataan molempiin vanhempiin, mutta kuvassa on kuitenkin esitetty äiti. Mikäli lukija sattuisi ohittamaan kirjoituksen ja kiinnittäisi huomiotaan vain kuvaan teksteineen, hän voisi päätellä erityisesti äidin luonteenpiirteiden ja taipumusten vaikuttavan lapsiin. Kun kuvaa katsotaan osana kokonaisuutta, voidaan havaita molempien vanhempien luonteenpiirteillä olevan vaikutusta. Alla olevat lainaukset kuitenkin korostavat äidin vaikutusta, eikä niissä mainita isää ollenkaan.

Se seikka, millainen äiti on ennen lapsen syntymää, ratkaisee usein, millainen lapsesta tulee. Meidän ei tulisi milloinkaan unohtaa, että lasten kasvatusta alkaa jo ennen niiden syntymää. Myöhempien vuosien epäonnistumisella saattaa tässä olla osittainen selityksensä.

Oikeitten syönti- ja juontitapojen opettaminen lapselle alkaa jo ennen sen syntymää. Äidin tavat ennen lapsen syntymistä usein määräävät, millainen lapsi on syntymisensä jälkeen. Itsehillintä alkaa jo äidin kohdussa, ja jos naisen milloinkaan pitäisi harjoittaa itsehillintää, tulisi hänen tehdä sitä pienokaista odottaessaan. (Aikain Vartija 1935 [5], 75.)

Kuva 3. Aikain Vartija 1934 (4), 57. Kuvateksti: Kotien vanhemmat voivat lapsissaan nähdä omia luonteenpiirteitään ja taipumuksiaan periytyneinä.

Yksi Raamatun merkittävimmistä henkilöistä on Mooses. Hän johdatti Israelin kansan pois Egyptistä, jossa he olivat eläneet orjina jo kauan. Seuraavan lainauksen kirjoittajan mukaan Mooseksen äidillä oli suuri vaikutus siihen, että poika pystyi kohtaamaan Israelin kansan veljinään, eikä ylpistynyt vaikka sai kasvaa Faaraon tyttären poikana. Äidin tehtävä lasten kasvattajana korostuu tässä lainauksessa selkeästi. Kirjoittaja pitää tärkeänä sitä, että äiti huolehtii lapsistaan mahdollisimman pitkään itse, eikä anna heitä muiden hoitoon liian varhain. Mooseksen äiti kuitenkin huolehti lapsistaan tekstin mukaan vain Mooseksen elämän ensimmäisten vuosien ajan. Lukijan annetaan ymmärtää, että Mooseksen kaltaiseksi merkittäväksi mieheksi voi kehittyä vain silloin, kun lasta ei luovuteta liian aikaisin toisten kasvatettavaksi. Tässä on mielestäni nähtävillä jonkinlaista ristiriitaisuutta, mutta toisaalta Raamattu ei anna tarkkaa tietoa siitä, kuinka monta vuotta biologinen äiti Moosesta kasvatti. On täysin mahdollista, että äiti onkin kasvattanut poikaa nuoruusvuosille saakka.

Jos useammat hurskaat äidit huolehtisivat lastensa kasvatuksesta kymmenen tai kahdentoista vuoden ikään saakka, olisi epäilemättä enemmän Mooseksen kaltaisia miehiä. On haitallista,

että lapsien kasvattaminen luovutetaan toisten käsiin liian varhain elämässä. (Aikain Vartija 1935 [5], 76.)

Eräässä toisessa kirjoituksessa todetaan, miten yleiseen kouluun luotetaan liian paljon. Aikain Vartijan lukijoita kehoitetaan tässäkin huolehtimaan lastensa kasvatuksesta mahdollisuuksien mukaan itse. Vain siten lasten kasvatusta voi onnistua parhaimmalla tavalla ja lapsista voi tulla mallikelpoisia kansalaisia. Kirjoittajat todennäköisesti tiedostavat, miten ympäröivässä yhteiskunnassa uskonnon merkitys on alkanut vähentyä. Tästä ollaan huolestuneita ja siksi lasten kasvatukseen tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Myös lukijoiden tulisi selvästi olla huolissaan maailman tilasta ja turvata kotinsa sekä lapsensa maailman pahoilta vaikutteilta. Erityisesti kirjoittaja pelkää kotien huonon vaikutuksen puolesta. Vanhempien välinen epäsopu ja erimielisyys nähdään syynä nuorison huonolle tilalle. Tässä tekstissä ei suoraan viitata äitiin, mutta aineiston yleisen sanoman perusteella voidaan olettaa, että äidin merkitys tässäkin asiassa on erittäin tärkeä.

Lucina Hagman, marttajärjestön perustajajäsen, piti vuonna 1899 puheen, jossa painotettiin naisten velvollisuutta äiteinä, kasvattajina ja kansalaisina. Kasvatusta korostettiin nimenomaan naisten tehtävänä, jonka avulla voitiin suoraan vaikuttaa siihen, millainen kansakunnan tulevaisuus on. Naisten tehtävänä ei siis pidetty työssäkäyntiä, vaan kansakunnan tulevaisuuden turvaamista oikeanlaisella kasvatuksella. Oikeanlainen kasvatusta taas oli sivistyneistön tiedossa ja tätä tietoa haluttiin levittää myös muulle kansalle. Sivistystä pidettiin hyvän kodinhoidon ja kasvatuksen edellytyksenä ja taval- lisen kansalaisen sivistyksen katsottiin puuttuvan. (Ollila 1993, 10–11.)

Kodinhoito ja lastenkasvatus liittyivät etenkin marttajärjestön toiminnassa naisten kansalaisuuteen. Marttajärjestöstä kehkeytyi 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä maan suurin kotitalousjärjestö. (Ollila 1993, 11.) Koska järjestö oli suurin, voidaan olettaa sillä olleen vaikutusvaltaa kodinhoidon ja kasvatuksen käytänteiden määrittelijänä. Vielä vuonna 1939 naisten kansalaisuutta määriteltiin kodin kautta. Kotia pidettiin asiana, jonka tuli olla lähellä jokaisen naisen sydäntä, jokaisessa kansankerroksessa. Yhä edelleen kotia pidettiin uusien kansalaisten kasvattamisen paikkana ja siksi sen merkityksen voidaan nähdä olleen merkittävä koko yhteiskunnan kannalta. Naisilla nähtiin olevan merkittävä rooli kansakunnan rakentamisessa ja tätä rooliaan he pääsivät toteuttamaan erityisesti kasvattajina. (Ollila 1993, 11, 30.) Irma Sulkusen (1989, 81) mukaan kotona oleva äiti oli ihanteena ennen kaikkea ylemmissä kansanluokissa sekä väestöryhmissä, joissa mies pystyi elättämään perheen työpanoksellaan. Aikain Vartijassa mies esitetään työssäkäyvänä, joten lehden perhekuva edustaa selvästi ylempien kansanluokkien ihanteita.

Lasten uskonnollinen kasvatusta näyttöä Aikain Vartijassa nimenomaan äitien tehtävänä. Myös isät kasvattivat lapsia ja moni lehden ohjeista on suunnattu vanhemmille yhteisesti, ei vain äideille. Merkittävää on kuitenkin se, että suoraan isälle suunnattuja ohjeita ei löydy. Sen sijaan äitiin kasvattajana viitataan varsin usein. Tässä suhteessa Aikain Vartija näyttää olevan sopuinnossa suomalaisessa yhteiskunnassa vallinneiden kasvatuskäsitysten kanssa. Isän tehtävät sijoittuivat kodin ulkopuolelle myös tutkimusaineistossa. Eräässä kirjoituksessa kuvataan, kuinka isä palaa työpäivän jälkeen kotiin, jossa äiti ja lapset odottavat. Äiti ei ole ollut töissä, vaan kotona lasten kanssa (Aikain Vartija 1933 [11], 180). Toisessa tekstissä kirjoitetaan suoraan, miten ”*isän tehtävänä oli huolehtia perheen jokapäiväisestä leivästä*” (Aikain Vartija 1935 [8], 123). Työssäkäyvää äitiä ei mainita ainoassakaan kirjoituksessa, vaan äiti esitetään aina nimenomaan perheenäitinä, jonka päivät täyttyvät lasten- ja kodinhoidosta.

Äidin rooli kasvattajana ilmenee aineistossa kotipalstan lisäksi lapsille suunnatuissa kertomuksissa, joissa äiti on yleensä se henkilö, joka on opettanut lapsilleen kuinka heidän tulee käyttäytyä. Myös isät antavat kertomuksissa neuvoja lapsilleen, mutta heidän tehtävänsä kasvattajana ei korostu samalla tavalla kuin äitien. Isien antamat neuvot eivät tule ilmi suoraan, mutta äitien sen sijaan kerrotaan opastaneen, ohjanneen ja neuvoneen lapsiaan hyvin selkein sanoin, kuten seuraavat lainaukset osoittavat:

Lasse luki aina pöytärukouksen, niin kuin äiti oli häntä opettanut tekemään... Äiti oli kerta-kaikkiaan antanut hänen ymmärtää, että oli synti sanoa paha jumalanviljasta. (Aikain Vartija 1934 [6], 94.)

Äiti oli opettanut häntä olemaan liikoja ylistelemättä omia tavaroitaan. (Aikain Vartija 1934 [9], 159.)

Lastenkertomuksissa äidit esiintyvät paitsi opettajina, myös lapsensa kauttaaltaan tuntevina kasvattajina, jotka rakastavat pienokaisiaan ehdoitta. Myös silloin, kun lapset ovat tehneet väärin, äidit kohtelevat heitä rakastavasti ja lempeästi. Eräässä kertomuksessa lapsi on syönyt luvatta kakkua, mutta äiti odottaa kärsivällisesti tytön tulevan itse kertomaan asiasta. Kun tyttö vihdoon paljastaa mieltään vaivaavan asian, äiti ottaa hänet vastaan ”avosylin.” (Aikain Vartija 1935 [3], 47.) Äiti ei rankaise lastaan tämän tekemästä virheestä, vaan toimii varsin lempeästi ja ymmärtäväisesti. Teksti kertoo äidin hellästä ja rakastavasta luonteesta. Ruumiilliset rangaistukset eivät sovi Aikain Vartijaa lukevan äidin toimintatapoihin. Sen sijaan äiti toimii tavalla, joka tarjoaa lapselle mahdollisuuden tunnustaa itse tekemänsä virheet. Kertomuksessa lapsi voi luottaa äitiinsä ja kertoa tälle avoimesti

toimineensa väärin. Lastenkertomuksissa äidin merkitys kasvattajana tulee ilmi myös kuvista. Lastenosastolla isiä ei näy, mutta äideistä yhdessä lasten kanssa löytyy joitakin kuvia. Kuvat 4. ja 5. kertovat samaa kuin kirjoituksetkin: äidin ja lapsen välinen suhde on läheinen.

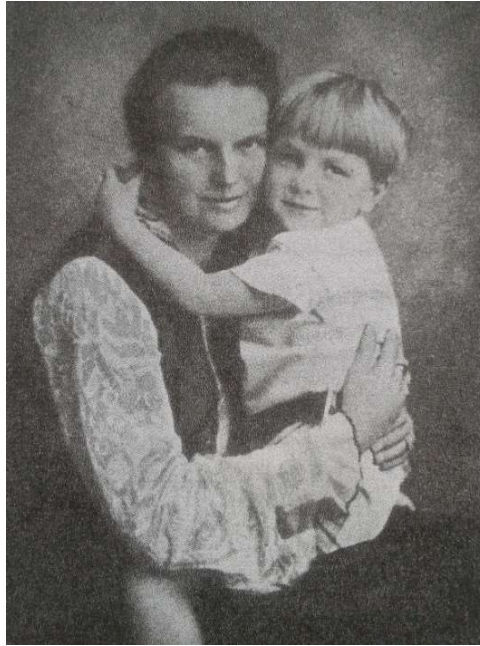
Kuva 4. Aikain Vartija 1934 [3], 47. Kuva 5. Aikain Vartija 1935 [10], 159.

Äidin rakkauden tärkeydestä kertoo myös se, että aiheelle on eräässä lehden numerossa omistettu kokonainen luku. Tekstissä äidin rakkaus lapsiaan kohtaan on niin suurta, että äidin ajatellaan olevan valmis luopumaan elämästään lapsensa tähden:

Vahvin mahti maailmassa on rakkaus, ja lähinnä Jumalan rakkautta on äidinrakkaus suurin. Yhdellekään äidille ei tarvitse sanoa: 'Taistele kaiken sen puolesta, mikä sinulle on rakasta! Kuole, jos niin tarvitaan!' sillä äiti uhraa kaiken, elämänsäkin lapsensa tähden. Hän ei milloinkaan väsy valvomaan ja toivomaan lapsensa puolesta... Mutta juuri sen vuoksi onkin äidin suru lapsensa tähden suruista syvin. Kun äiti näkee lapsen kärsivän, kärsii hän itse eniten. Lapsen tuska on hänen tuskansa. (Aikain Vartija 1933 [3], 12.)

Tekstistä välittyy kuva äidistä, joka asettaa aina lapsensa kaiken muun edelle ja on valmis taistelemaan lapsensa puolesta. Tekstin pohjana on Uudessa testamentissa esitetty kertomus naisesta, joka pyytää Jeesukselta apua tyttärensä sairauden vuoksi. Jeesus ei aluksi suostu auttamaan naista tämän syntyperän takia, mutta lopulta naisen sinnikkyys palkitaan ja hän saa avun. (Matt. 15: 21–28.) Äidin rakkaus lastaan kohtaan estää häntä luovuttamasta, joten hän pyytää sinnikkäästi apua, kunnes sitä hänelle tarjotaan. Tekstin kirjoittaja korostaa naisen hädän suuruutta ja hänen kestävyytään.

Näitä ominaisuuksia äidiltä toivotaan ja kirjoittaja käyttää Raamatun arvovaltaa perustellakseen näkemyksensä. Äidin rakkaus lapsiaan kohtaan ilmenee kuvissa myös edellä mainitun lasten osaston ulkopuolella. Usein hymyilevä lapsi esitetään hymyilevän äitinsä sylissä. Toisinaan lapset ovat päässeet kuvissa myös isänsä syliin (kuva 6.), mutta tämä on huomattavasti vähäisempää. Kuvissa olevat henkilöt ovat kuviin liittyvien tekstien perusteella tunnistettavissa vanhemmiksi ja heidän lapsikseen.

Kuva 6. Aikain Vartija 1933 [11], 180. Kuvateksti: Isän ilo, äidin aarre.

Esimerkiksi kuva 7., jossa äiti halaa lastaan, löytyy Aikain Vartijan kirjoituksesta, joka on otsikoitu ”Me vanhemmat”. Kirjoituksessa käsitellään vanhempien luonteenpiirteitä ja ominaisuuksia, sekä vanhempien tapoja kohdata lapsi. Vanhempia kehoitetaan osoittamaan lapsille rakkautta ja tekemään koti myös lapsia miellyttäväksi paikaksi. Vanhempien tulisi valmistaa lapsille viattomia huveja ja opettaa heitä seuraamaan vanhempien toiveita. Lapsia tulisi puhutella ystävällisesti, ei kärkeällä äänellä. Kirjoittaja näkee lapset erittäin tärkeinä ja esittää ”kovalla äänellä” kärkevät vanhemmat itsehillinnän puutteesta kärsivinä yksilöinä.

Seuraavalta sivulta löytyvä kuva 9. puolestaan liittyy tekstiin, jossa kerrotaan vanhempien kunnioittamisesta. Kirjoituksessa isän tehtäväksi todetaan perheen jokapäiväisestä leivästä huolehtiminen, kun taas äidin todetaan lahjoittaneen elämänsä lapsilleen. Myöhemmin samassa kirjoituksessa tuodaan esiin vanhempien lapsiinsa kohdistama rakkaus, mutta erityisesti äidin rakkautta painotetaan:

Iloinen kuuliaisuuden halu lisääntyy katsellessamme vanhemman rakkautta ja uskollisuutta sellaisena kuin sitä, erittäinkin äidinrakkautta, usein saadaan havaita arkielämän koruttomuudessaakin. (Aikain Vartija 1935 [8], 124.)

Kuva 7. Aikain Vartija 1933 [12], 195.

Kuva 8. Aikain Vartija 1935 [4], 59.

Kuva 9. Aikain Vartija 1935 [8], 123.

Kuva 10. Aikain Vartija 1935 [12], 187.

Kuva 11. Aikain Vartija 1935 [9], 140.

Sivujen 36–37 kuvat ilmentävät Aikain Vartijalle tyypillistä tapaa esittää ihmiset lähellä toisiaan. Läheisyys ei rajoitu vain vanhempia ja heidän lapsiaan esittäviin kuviin, vaan samanlaista läheisyyttä on nähtävillä myös esimerkiksi lasten kesken. Lisäksi Aikain Vartijassa on kuvia, jotka esittävät Jeesusta lähellä ihmistä. Kuvien kautta lehti pyrki tuomaan esiin omia ihanteitaan. Läheisyys ja luottamus yksilöiden välillä on Aikain Vartijan näkökulman mukaan tärkeää, sillä sitä tuodaan toistuvasti esille kuvien ja tekstien kautta.

Suomalaista kosketuskulttuuria tutkineen Taina Kinnusen mukaan on historiallisesti ja maailmanlaajuisesti poikkeuksellista, että lapsi ja äiti ovat jo varhaisessa vaiheessa erossa toisistaan esimerkiksi nukkuessa tai lasta kuljettaessa. Valtaosa maailman lapsista on kuitenkin kasvanut jopa useiden vuosien ajan tiiviissä kosketuksessa äitiinsä tai hoitajaansa. (Kinnunen 2013, 49.) Aikain Vartijan kirjoituksissa kosketuksen tärkeyttä ei erikseen korosteta. Kuvista kuitenkin välittyy selkeästi, miten vanhemmat voivat osoittaa rakkauttaan nimenomaan läheisyyden kautta. Kinnusen mukaan 1900-luvun alkupuolella syntyneet eivät ole juuri saaneet hoivaa lapsuusvuosinaan. Köyhimmissä perheissä lapset saattoivat viettää suurimman osan ajasta keskenään, ilman aikuisten seuraa. Lasten-

hoitoa kuitenkin on ollut, mutta se on tapahtunut köyhien lasten vanhempien toimesta rikkaiden lapsia kohtaan. Köyhempään kansaan kuuluvien lastenhoitajien omat lapset ovat jääneet vähemmälle huomiolle ja hoivalle. (Kinnunen 2013, 54–56.)

Fyysinen läheisyys ei edellisen perusteella ole ollut ajalle tyypillistä, mutta siitä huolimatta sitä on Aikain Vartijassa korostettu. Todennäköisesti tämä johtuu lehden kristillisestä arvomaailmasta. Ellen Whiten kasvatusta käsittelevissä teoksissa korostetaan rakkauden merkitystä. Hänen mukaansa lempeä käytös, ystävällisyys, kohteliaisuus ja teoissa näkyvä vilpitön rakkaus ovat keskeisiä tekijöitä onnellisen kodin saavuttamiseksi. Whiten mukaan kodin tulisi olla paikka, jossa hellyyttä opetellaan ilmaisemaan, ei tukahduttamaan. Perhesiteitä White pitää hellimpinä, läheisimpinä ja pyhimpinä maailmassa. (White 1988, 13–15, 398.) Samanlainen näkökulma perheeseen ja kotiin välittyy myös aineiston kuvissa ja teksteissä.

Rakkaus ei ole vain äidin ja lasten välinen asia, vaan myös isän ja lasten sekä aviopuolisoiden välistä rakkautta pidetään tärkeänä. Ihanteellisessa perheessä kaikkien perheenjäsenten välillä vallitsee rakkaus ja kunnioitus. Tätä tuodaan esiin monessa kuvassa ja kirjoituksessa ja rakkautta voidaan pitää kristityn ihmisen ihanteellisena ominaisuutena. Raamatussa korostetaan Jumalan rakkautta ihmistä kohtaan ja ihmisiä kehoitetaan ”rakastamaan lähimmäistä niin kuin itseään” (Matt. 22:39). Aikain Vartijassa tätä rakkautta ilmennetään muun muassa vanhempien ja lasten välillä. 1800-luvulla toisiaan rakastamattomien vanhempien katsottiin vaikuttavan jälkikasvuun negatiivisesti ja lapsista tuli helposti itsekkäitä. (Häggman 1994, 157.) Perheen onnen katsottiin siis olevan yhteiskunnan kannalta välttämätöntä. Mitä onnellisempia perheet olivat, sitä onnellisempi oli myös valtio. Tällaiset näkemykset ilmenevät myös Aikain Vartijassa:

Koti on yhteiskunnan sydän, ja nykyaikainen yhteiskunta potee ankaraa sydäntautia. (Aikain Vartija 1934 [11], 171.)

Eikö ole ihanaa nähdä onnellinen koti, jossa isä, äiti ja lapset ovat yhdistetyt toisiinsa rakkauden arvonannon ja avuliaisuuden siteillä? Sellainen koti on magneetti, ja perheen jäsenet, joiden velvollisuudet kutsuvat heidät pois päivän ajaksi, kiiruhtavat takaisin sen ilahduttavaan ilmapiiriin töittensä loputtua. (Aikain Vartija 1933 [11], 180.)

Edellisellä sivulla olevassa lainauksessa mainittu töistä kotiin palaaminen viittaa isän paluuseen päivätöistä ja lasten paluuseen koulusta. Kertomuksessa isä nimittäin kyselee lasten ”koulukuulumisia”. Äidin kertoessa isälle päivänsä puuhista, hän kertoo nimenomaan siitä, mitä lapset ovat tehneet ja puhuneet. Tämä viittaa vahvasti siihen, että äiti on viettänyt päivänsä kotona. Kertomuksessa äiti

huolehtii lapset nukkumaan ja keskusteleo lopuksi puolisonsa kanssa tämän huolista. Äiti kuvataan lapsiaan rakastavana, sillä lapsia kuvataan hänen ”aarteinaan”. Samoin isä rakastaa lapsiaan, jotka kukin vuorollaan pääsevät istumaan hänen syliinsä. Myös puolisoiden välillä näyttää olevan rakkautta. Tekstissä kerrotaan onnellisesta kodista ja siten koko perhe näytetään onnellisena ja toisiaan rakastavina. Tämä näyttäisi olevan ihanteellinen käsitys kristitystä perheestä. Kuvan 12. kuvatekstissä, joka ei liity ylläolevien lainausten tekstikokonaisuuksiin, on havaittavissa sama viesti. Ihanteellinen perhe on onnellisten lasten ja heidän vanhempinsa muodostama kokonaisuus, jossa perheenjäsenten välillä vallitseva rakkaus on osa arkea. Vanhempjen keskinäinen läheisyys ilmenee aineistossa lähinnä tekstinä, ei niinkään kuvin. Kuva 12 on ainoa aineistosta löytynyt kuva, jossa mies ja nainen ovat kuvassa kahdestaan kosketuksissa toistensa kanssa.

Kuva 12. Onnellisessa kodissa vallitsee perheen jäsenten välillä rauha ja ilo, kohteliaisuus ja rakkaus. (Aikain Vartija 1935 [11], 91.)

Kuva 13, jossa myös on havaittavissa puolisojen välistä läheisyyttä, esittää sen sijaan koko perheen yhdessä. Tämän läheisemmässä fyysisessä kontaktissa vanhempia ei aineistossa esitetä. Kuva on liitetty artikkeliin, jossa käsitellään Jeesuksen ajatuksia avioliitosta. Tekstin mukaan avioliiton pyhät siteet ovat olleet vaarassa höllentyä ja avioerojen määrä on kasvussa. Avioeroja ei pidetä hyväksyttävänä, vaan se tuomitaan vetoamalla Raamatun kirjoituksiin. Syynä avioerolle pidetään sitä, etteivät ne rakennu kristinuskon perustukselle, vaan solmitaan hätiköidysti toiseen kunnolla tutustumatta. Avioliitossa on kysymys ”molemmipuolisesta toisilleen antautumisesta”, ei vain laillisesta sitoutumisesta. Tämä viittaa selkeästi siihen, että puolisojen oletetaan olevan toisilleen läheiset ja

että heidän välillään on aitoa halua antautua toiselle. Tästä voidaan päätellä, ettei avioliittoa pidetä positiivisena asiana, mikäli se solmitaan vain järkisyistä ilman tunteita, mikä taas riittäisi laillisen sitoutumisen muodostamiseen. Aikain Vartijan käsitys avioliitosta perustuu rakkauteen ja kristinuskoon, ei niinkään taloudelliseen hyötyyn. Mielenkiintoista artikkelissa on myös siitä heijastuva huoli maailman tilasta:

Ovatko tässä kohdin ilmenevät vaikeudet vasta nykyisten keksintöjen, aikakauden mielentilan ja uusien olosuhteiden aiheuttamia? (Aikain Vartija 1935 [7], 104.)

Tässä on vahva viittaus siihen, miten Aikain Vartijassa vastustetaan modernisaatiota. Modernisaation mukanaan tuomat muutokset koskevat myös avioliittoa, joka on tekstin perusteella muuttunut vähemmän kristilliseksi ja pysyväksi instituutioksi. Tätä muutosta kohtaan Aikain Vartija osoittaa kritiikkiä. Tästä päätellen avioliittoa pidetään aineistossa tärkeänä asiana. Tekstissä avioliiton siteitä kutsutaankin pyhiksi, mikä kertoo vahvasti siitä, ettei näitä siteitä tulisi rikkoa. Kirjoittaja lainaa Raamatun kirjoitusta (Matt. 19: 3–9), jossa Jeesus puhuu avioliitosta seuraavasti:

Sen tähden on miehen luopuminen isästään ja äidistään ja liittyminen vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi. Niin eivät he enää ole kaksi vaan yksi liha. Minkä siis Jumala yhdisti, sitä älköön ihminen erottako. (Aikain Vartija 1935 [7], 104.)

Avioerojen lisäksi tekstissä kritisoidaan myös epäuskaisen kanssa solmittavia avioliittoja. Tällaiset avioliitot ovat mielipiteiden ja tapojen erilaisuuden vuoksi epäsuotuisia, eikä miehen ja vaimon välillä nähdä olevan riittävästi yhteisymmärrystä. Huoli kohdistuu myös siihen, ettei avioparin välillä ole yhteisiä rukoushetkiä. Kirjoittajan mukaan tällaisessa liitossa seurauksena on usein vieraantuminen puolisoista ja luopuminen uskosta. Onnistuneista avioliitoista uskovan ja epäuskaisen välillä tekstissä ei puhuta. Kirjoituksesta saa sen kuvan, ettei tällaisia liittoja edes ole mahdollista solmia, vaan ne ovat aina tuhoon tuomittuja.

Huoli avioliittojen suhteen on ollut ajankohtainen, sillä 1800-luvun loppupuolelta alkaen suomalaisessa yhteiskunnassa vallalla olleita moraalikäsitteitä pyrittiin tietoisesti muuttamaan. Tätä muutosta voidaan nimittää moraalireformiksi. Moraalireformistien tavoitteena oli palauttaa yhteiskunnan moraalinen perusta takaisin siveellisesti kestäväksi. (Markkola 2002, 166.) Aikain Vartijassa on pyritty selkeästi samaan, mikä näkyy erityisesti edellä kuvatussa avioliittoa käsittelevässä kirjoituksessa. Avioliitto yhdistää miehen ja naisen ”yhdeksi lihaksi”, mikä viittaa siihen, että seksuaalisuus kuuluu avioliittoon. Avioliittojen tärkeyttä korostamalla Aikain Vartija tulee samalla korostaneeksi

myös siveellisyyttä. Ilpo Helénin (1997, 149) mukaan perhe nähtiin instituutiona, jonka tehtävänä oli ylläpitää siveellisyyttä. Tätä tehtävää suoritti erityisesti äiti, jonka tehtävänä oli kasvattaa lapset noudattamaan oikeita tapoja, kuten tässä luvussa on jo aiemmin tuotu esiin.

Kuva 13. Aikain Vartija 1935 [7], 104–105.

5. VIISAS KODINHOITAJA

5.1 Ihanteellinen koti

Sivistys näyttää nykyään uhatulta, ja syy on suuresti osaksi nykyajan kotioloissa. Valtion lujuus, kirkon moraali ja yhteiskunnan turvallisuus riippuvat kodin puhtaudesta, hyvinvoinnista ja onnellisuudesta. Koti on yhteiskunnan sydän, ja nykyaikainen yhteiskunta potee ankaraa sydäntautia. (Aikain Vartija 1934 [11], 171.)

Yllä oleva lainaus on Aikain Vartijan kirjoituksesta, jossa käsitellään ”nykyajan kotia ja sen vaaroja”. Tekstissä maalataan kuva kodista, joka on kaukana siitä ihanteesta, jonka Jumala on kodille asettanut. Kirjoittajan mukaan kodin oli määrä olla perheen turvapaikkana ja suojana pahaa vastaan,

paikka jossa perhe voi yhdessä kokoontua viettämään iltaa. Tekstistä välittyy huoli kotien tilasta ja sen vaikutuksesta laajemmin koko yhteiskuntaan. Tanssi, elokuvat, teatteri ja kerhot ovat kirjoittajan mukaan tekijöitä, jotka saavat perheenjäsenet pysymään poissa kotoa. Nämä asiat eivät ole sivistystä, vaan ne sen sijaan ovat sille uhkana. Kotien tilaan tulee siis puuttua, jotta sivistys voidaan turvata ja jotta yhteiskunnan turvallisuus, valtion lujuus ja kirkon moraali paranevat. Ratkaisuksi ongelmaan kirjoittaja esittää Raamatun lukemista.

Toisin kuin kristillisissä yhteisöissä on 1900-luvun alkupuolella ollut tyypillistä, Aikain Vartija ei kannusta naisia osallistumaan sosiaaliseen työhön. Pirjo Markkolan (2000b, 113) mukaan vuosisadan alussa naisten aktiivisesti harjoittama sosiaalinen työ perustui nimenomaan uskonnollisiin arvoihin. Aikain Vartija on kristillinen lehti, jossa ajoittain korostetaan lähimmäisten auttamisen tärkeyttä. Tätä tehtävää ei kuitenkaan tuoda naisille suunnatuissa tai naisten elämää käsittelevissä kirjoituksissa esiin kuin yhden kerran. Kyseessä on lastenkertomus, jossa äiti tietoisesti valmistaa ruokaa niin paljon, että voi antaa siitä osan köyhemmälle perheelle. 1900-luvun alkupuolella naiset toimivat aktiivisesti yhteiskunnassa. He perustivat muun muassa orpokoteja, diakonissa-instituutioita ja koteja langenneille naisille. (Markkola 2000a, 113.) Aikain Vartijassa esitetyt naiset eivät ole osallistuneet tällaiseen toimintaan, vaan heille oman kodin siveys ja moraali ovat olleet tärkeintä.

Eräässä toisessa kirjoituksessa sen sijaan korostetaan, miten tärkeä rooli äidillä on ihanteellisen kodin ilmapiirin luomisessa. Tekstissä käsitellään perheriitoja, jotka varmasti ovat olleet yksi syy edellisen lainauksen kirjoittajan mielipiteelle kotien huolestuttavasta tilasta. Sillä, miten äiti ”kotoisen arkielämän” pystyy järjestämään, katsotaan olevan suuri merkitys sopusoinnun edistämässä. Äidin toimesta kodissa voidaan edistää lähimmäisenrakkautta, joka:

painaa leimansa koko kotiin, tehden sen onnen työssijaksi ja paikaksi voimien uudistukselle ja kokoamiselle työtä ja elämäntaistelua varten...Kukapa olisi sopivampi yhä uudelleen punomaan tuollaista perheenjäseniä toisiinsa tiukasti liittävästä sielullisesta sidettä kuin perheenäiti. (Aikain Vartija 1935 [10], 155.)

Aikain Vartijan lukijoille annetaan neuvoja oikeanlaisesta vapaa-ajan vietosta. Kirjoittajien mukaan oikea vapaa-ajan vietto antaa voimia ja virvoitusta uutta työpäivää varten. Väärä tapa sen sijaan on etsiä jännitystä ja huvituksia. Olutbaarit ja tanssipaidat mainitaan eräänä huonona vaihtoehtona. Vapaa-ajan tulisi olla sivistävää ja kohottavaa, ”mielen rentouttamis-voimistelua”. Ihanteellisena ympäristönä vapaa-ajan vieton pidetään kotia ja perhettä. Tällaiset hetket liittävät perheenjäsenet toi-

siinsa ja ovat siunaukseksi koko perheelle. Toisin sanoen perheen tulisi viettää vapaa-aikansa mahdollisuuksien mukaan yhdessä. Perheen yhteiseen vapaa-aikaan sisältyy Aikain Vartijan ihanteiden mukaan musiikkia, lukemista ja yhteistä keskustelua. Tärkeintä on, että koko perhe on yhdessä koolla. (Aikain Vartija 1935 [5], 44.) Edellisellä sivulla totesin, miten tärkeä rooli äidillä on kotoisen sopusoinnun edistämisessä. Voidaan ajatella, että äiti on tärkeässä asemassa myös vapaa-ajan vieton järjestämisessä. Äitejä kehoitetaan toimimaan kodin ilmapiirin edistämiseksi ja siten he edistävät myös kodin viihtyisyyttä. Viihtyisä koti on tärkeä, jotta perheenjäsenet valitsevat viettää vapaa-aikansa enemmän siellä kuin jossakin muualla.

Kuva 14. Aikain Vartija 1934 [4], 59.

Ihanteelliseen kotiin liitetään Aikain Vartijassa muutakin kuin ilmapiiri. Toinen tärkeä tekijä on siisteys. Äitejä kannustetaan pitämään kotinsa siistinä, jotta se olisi perheenjäsenille mahdollisimman miellyttävä ympäristö. Myös kodin huonekaluihin kiinnitetään huomiota. Äitejä kehoitetaan vaatimattomuuteen ja välttämään turhaa koreilun halua. Teksteissä korostetaan kodin merkitystä luonteen rakentumisessa. Loisteliias koti ei kirjoittajien mukaan edistä luonteen kehittymistä samalla tavoin kuin yksinkertainen koti. Lainauksien perusteella voidaan päätellä, että perheenäidit ovat tietoisesti pyrkineet tekemään kodeistaan rikkaan ja loisteliaan näköisen. Menettelytapaa selvästi pidetään vääränä. Syitä tälle voidaan etsiä Raamatusta, jossa ihmisiä kehoitetaan vaatimattomuuteen ja nöyryyteen. Ellen White, jonka kirjoitukset ovat adventismissä keskeisessä asemassa, korostaa hänenkin kodin yksinkertaisuuden tärkeyttä. Hänen mukaansa pyrkimys tehdä kodista mahdollisimman

edustava, vaatii liian paljon voimia, aikaa ja rahaa. Tämän seurauksena kotielämä on usein onnetonta. (White 1988, 137.)

Perheenäiti ostaa jäljitellystä mahongista tehtyjä huonekaluja, jäljitelyä hiottua lasia ja muuta keinotekoista. Halutaan että keinotekoinen on oikean näköistä, että koti näyttää rikkaan kodilta. (Aikain Vartija 1933 [2], 24–25.)

Eivät loistavat huonekalut, jotka pysyäkseen puhtaina ja siisteinä vaativat paljon työtä ja aikaa, tee kotia. Suurimmat henget ja parhaat luonteet eivät ole tulleet kallisarvoisista, palatsimaisista kodeista. Naiset ja miehet, jotka ovat kehittäneet, kohottaneet ja jalostaneet toisia ihmisiä, ovat tulleet puutteenalaisista, yksinkertaisista kodeista. (Aikain Vartija 1933 [4], 65.)

Kuva 15. Aikain Vartija 1935 [10], 155.

Kuvassa 15 on nähtävillä ihanteellinen koti asukkaineen. Huonekalut ovat järjestyksessä ja sisustus vaikuttaa melko yksinkertaiselta. Kuvan perusteella Aikain Vartijan kodin ihanteet koskevat ensisijaisesti keskiluokkaisia perheitä. Huonekalut ovat siistejä ja myös perheenjäsenten vaatteet ovat hyväkuntoisia ja tyylikkäitä. Kuvan perheellä on selvästi rahaa käytettävissään ja heillä on myös aikaa olla yhdessä. Kuvassa jokainen perheenjäsen on uppoutunut omaan puuhaansa, tässä tapauksessa lukemiseen tai kirjoittamiseen. Perhe on kuitenkin esitetty yhdessä tilassa, joka korostaa aineiston näkemystä siitä, että vapaa-aika tulisi viettää yhdessä koko perheen kesken. Kuva ei kuitenkaan kerro, asuuko samassa taloudessa muitakin. Perheessä voisi hyvin olla vanhempia lapsia tai vaikkapa isoäiti, mutta sellaisia ei tässä kuvassa näytetä. Sen sijaan lukijalle luodaan kuva vanhemmista

lastensa kanssa tekemässä asioita, jotka kirjoittajien näkemyksen mukaan ovat hyväksyttäviä ja jopa toivottuja kodin piirissä.

5.2 Perheenäidin työ

Kuva 16. Perheenäidin tehtävät ovat monet ja paljon aikaa vaativat. Pienokaisia on hoidettava, ruokaa laitettava, vaatteet pidettävä kunnossa j.n.e. Mistä hän saa aikaa kaikkeen? Aikain Vartija 1934 [8], 124.

Yllä oleva kuva kuvateksteineen sisältyy perheenäidin aikaa käsittelevään Aikain Vartijan kirjoitukseen. Tekstikokonaisuus ilmentää hyvin sitä, millaisena perheenäidin arki aineistossani tuodaan esiin. Huomattavaa on, että aineiston kuvat ja tekstit eivät käsittele lainkaan työläisäitien arkea. Koti katsotaan äidin työpaikaksi, eikä ainoassakaan kirjoituksessa kerrota äidistä, joka työskentelee kodin ulkopuolella. Työläisnaiset ja heidän kotinsa jäävät täysin vaille huomiota. Esimerkiksi maaseudun naisista aineisto ei kerro lainkaan. Aikakauden sivistyneistölle tyypilliset kodin ihanteet näyttävät olevan myös Aikain Vartijan ja siten adventtikirkon yleisesti hyväksymiä ihanteita. Lehdessä on pyritty edistämään keskiluokkaista elämäntapaa, eikä alemmaa kansankerrosta ole huomioitu. Lehden lukijakunta onkin todennäköisesti koostunut keskiluokkaisista ja yläluokkaisista henkilöistä. Kuvissa esiintyvät henkilöt ja kodit edustavat nekin selkeästi sivistyneistöä, eivät alempia kansan-

kerroksia. Aikain Vartija ei ole kuitenkaan sulkenut köyhiä kansalaisia kokonaan lehden ulkopuolelle. Heidät esitetään lähes poikkeuksetta apua tarvitsevinä, kun taas kertomusten naiset heitä pystyvät auttamaan esimerkiksi ruokaa lahjoittamalla. Aikain Vartijassa ihannoidaan keskiluokkaista elämäntapaa, mutta samalla korostetaan köyhempien kansalaisten inhimillisyyttä ja heidän arvoaan ihmisenä.

Äidin tehtävä ei ole Aikain Vartijan mukaan vain kasvattaa lapsia, vaan hänen työhönsä sisältyy paljon muutakin, kuten ruuanlaitto ja vaatehuolto. Kuvien perusteella lastenkasvatus on kuitenkin ollut äidin keskeisin tehtävä, sillä kuvien äidit esitetään vain harvoin kotitöitä tekemässä. Teksteissä puolestaan korostuu kodinhoidollinen puoli. Tarkkoja ohjeita kodin puhtaanapitoon Aikain Vartija ei tarjoa, vaan sen antamat neuvot keskittyvät pääasiassa ajankäytön säätelyn tärkeyteen. Keskeistä on, että äidin tehtävät sijoittuvat kotiin tai ovat läheisten auttamista kodin ulkopuolella. Näitä tehtäviä kirjoittaja pitää aikaa vaativina, vaikka äidillä olisi koko päivä käytettävissään. On selvää, että 1930-luvulla teknologia ei ole ollut yhtä kehittynyttä kuin nyt 80 vuotta myöhemmin. Aikaa kotitöihin on kulunut enemmän kuin nykyisin, jolloin on mahdollista käyttää aikaa myös päivätyöhön kodin ulkopuolella.

Aineiston julkaisuajankohtana kotitöitä helpottavia keksintöjä on kuitenkin ollut saatavilla ja lehden lukijoita on kannustettu käyttämään niitä taakkojensa helpottamiseksi:

Jokainen suunnitelma, minkä miehet ja naiset ovat voineet ajatella kodin järjestykseen saattamiseksi ja sen taakkojen keventämiseksi, on nyt käytettävissä. Joukko keksintöjä ja ohjeita on tarjona, jotta ihmisen kaikki sekä todelliset että kuvitellut tarpeet tulisivat tyydytetyksi hänen lyhyen elämänsä aikana. (Aikain Vartija 1933 [4], 65.)

1900-luvun alkupuolella kodilta vaadittiin erityisesti kotitalousjärjestöjen toimesta järjestystä ja järjestelmällisyyttä. Kullakin tavaralla tuli olla oma paikkansa ja työt piti suunnitella etukäteen. Myös ruoka-aikojen tuli olla tarkkaan määritelty. (Ollila 1993, 39, 114.) Myös Aikain Vartijassa korostetaan järjestyksen ja säännöllisen aikataulun tärkeyttä. Äitejä kehoitetaan huolehtimaan siitä, että työt tehdään järjestyksessä ja suunnitelmallisesti:

Joka kodissa tulee olla määrätty aika, milloin nousta vuoteesta, milloin pidetään hartaus, syödään aamiainen, tehdään kotitöitä, syödään päivällinen, milloin äiti ja lapset lepäävät, milloin lapset lukevat läksyjään ja leikkivät, milloin syödään illallinen, tehdään iltatyöt, pidetään iltahartaus, luetaan lapsille, pannaan nuorimmat nukkumaan ja milloin aikuiset paneutuvat levolle. (Aikain Vartija 1933 [8], 131.)

On luonnollisesti totta, että jollakulla äidillä on enemmän tehtävää kuin toisilla ja että joilla-kuilla on vapaa-aikaa enemmän kuin toisilla. Mutta asianlaita on yleensä kuitenkin niin, että ne, joilla ei milloinkaan näytä olevan aikaa mihinkään, työskentelevät aivan säännöttömästi, ilman minkäänlaista suunnitelmaa. Ja on totta, että järjestys työssä voi aikaansaada uskomattoman paljon ajan hankkimisessa henkistä kehitystä, sivistystä, lepoa ja virkistystä varten. Järjestys on erinomaisen suurimerkityksinen asia kodissa... Äidillä, joka tekee kaikki taloustyöt itse, on joinakin päivinä kiireempää kuin muina. Esim. pesupäivänä, silityspäivänä, leipomispäivänä ja ehkä erikoisina ompelupäivinä. Jos työ kuitenkin suunnitellaan järkevästi, voidaan se järjestää niin, että joka päivä voi jäädä aikaa lukemiseen, lepoon ja pikku huvituksiin. (Aikain Vartija 1933 [8] 131–132.)

Seurauksena järjestelmällisyyden puutteesta perheenäiti kokee tehtävänsä haasteelliseksi ja vaikeaksi, eikä hän edes ehdi tehdä kaikkea sitä, mitä häneltä vaaditaan. Säännöllistä päivärytmiä ja tarkkaa suunnitelmaa noudattava äiti sen sijaan ehtii hoitaa velvollisuutensa ja lisäksi hänelle jää myös vapaa-aikaa. Mielenkiintoista on, että myös lepo ja virkistys esitetään usein kotona tapahtuvaksi. Näin ollen äidit suljetaan kodin piiriin myös vapaa-aikojensa puitteissa. Henkistä kehitystä, sivistystä, lepoa ja virkistystä pidetään tärkeänä, sillä äitien toivotaan löytävän arjestaan aikaa myös niille, ei ainoastaan kotitöille ja lastenhoidolle. Lepoa pidetään tärkeänä, mutta siitä huolimatta äitejä yritetään Aikain Vartijassa kannustaa ahkeruuteen, välttämään toimettomuutta:

Ei kuitenkaan tule unohtaa, että se perheenäiti, jolla on eniten tehtävää, useinkin näyttää mitä huolettomimmalta ja tyyneltä keskellä töiden touhua, ikään kuin hän nauttisi ympärillään sykkivästä elämästä, kun taas se jolla on koko päivä käytettävänä omiin tarkoituksiinsa, on monesti tavattoman 'ylösotettu'." Aikain Vartija 1934 [8], 125.

Ruuanlaitto on lastenhoidon ohella yksi keskeisimmistä tehtävistä, joita Aikain Vartija perheenäidille esittää. Tämä näkyy erityisesti siinä, että kotitöitä tekevä äiti esitetään kuvissa ruokaa valmistamassa tai sitä muille perheenjäsenille tarjoilemassa. Jokaisessa kuvassa, jossa äiti tekee työtä, hänet esitetään keittiössä. Keittiö näyttää olevan Aikain Vartijassa äidin keskeinen paikka. Siivous sen sijaan on kuvien perusteella lasten työtä. Tekstit kuitenkin kertovat äidin tehtävistä laajemmin kuin kuvat. Niissä äiti esitetään niin siivoamassa kuin pyykkäämässäkin. Suurin osa Aikain Vartijan perheenäideille antamista ohjeista liittyy lastenhoitoon, ajankäyttöön tai kodin ilmapiirin edistämiseen. Esimerkiksi siivouksesta ja pyykinpesusta ohjeita sen sijaan ei anneta, mutta ruuanlaiton kohdalla on toisin. Ruuanlaitto nähdään aineistossa yhtenä perheenäidin tärkeimmistä tehtävistä. Kuvissa 17. ja 18. on esitetty äiti ruokaa tarjoilemassa tai valmistamassa. Kuvassa 17. perheen miehet istuvat pöydän ääressä odottamassa, eivätkä he selvästikään ole osallistuneet aterian valmistukseen. Äidillä on molemmissa kuvissa yllään esiliina, joka voidaan nähdä ensisijaisesti työasuna. Tämä kertoo

siitä, että ruuanlaitto voidaan nähdä työnä, tässä tapauksessa nimenomaan perheenäidin työnä. Kiinnostavaa molemmissa kuvissa on se, että ne kertovat selkeästi keskiluokkaisesta perheestä. Tämä näkyy erityisesti pukeutumisessa.

Kuva 17. Aikain Vartija 1934 [2], 29.

Kuva 18. Aikain Vartija 1935 [4], 63.

Kodissa ruoka-aikojen tuli olla tarkkaan määrätty. Tämä ei ole ollut vain Aikain Vartijan esittämä näkemys, vaan lisäksi muun muassa Martat suosittelivat perheille säännöllisiä ja yhteisiä ruoka-aikoja, kunnollista yksinkertaista ruokaa, sekä kasvisruokaa lihan sijaan (Ollila 1993, 114). Terveellistä ja yksinkertaista ruokaa suositellaan myös Aikain Vartijassa. Perheen ruokalistan laatijan tulisi olla tietoinen yksinkertaisen ruuan tärkeydestä, mutta myös vaihtelu on yhtä tärkeää. Monenlaisten ruokalajien tarjoamista jokaisella aterialla pidetään kuitenkin huonona tapana. Äitejä kannustetaankin tekemään ruuasta yksinkertaista ja tämä perustellaan ajankäytöllä. Monimutkaisiin ruokiin kuuluu liikaa aikaa, joten niitä ei suositella. Yksinkertaisia, vähemmän aikaa vieviä aterioita valmistamalla äidille jää enemmän aikaa muiden tehtäviensä hoitamiseen tai vaihtoehtoisesti vapaa-ajan viettoon. Ruokien valmistajana ja suunnittelijana kuvataan yleensä perheenäiti, jolle ruuanlaitto on yksi suurimmista huolista:

Surullista, mutta totta on, että monessa kodissa perheen äidin suurimpana huolena on ruuanlaitto. On kyllä totta, että se vaatii tarkkuutta ja huolellisuutta. Perheenemännän on huolehdittava siitä, että ruoka, jota hän tarjoaa omilleen, on terveellistä, ravitsevaa ja helposti sulavaa.

Mutta ruoan valmistaminen ei saa riistää suurinta osaa hänen ajastaan, sillä yksinkertaiset ruokalajit ovat aivan yhtä voimakkaita ja ravitsevia kuin nekin, joiden valmistukseen kuluu paljon aikaa. (Aikain Vartija 1934 [2], 29.)

Kuva 19. Aikain Vartija 1934 [10], 157.

Irma Sulkusen mukaan työnjako sukupuolten välillä muodosti perustan kansalaisyhteiskunnan sukupuoli-identiteetille. Naisten paikan katsottiin olevan kotona, kun taas miehen työ oli julkisempaa. Työläisperheiden ja maalaisväestön keskuudessa sukupuolten välinen työnjako ei kuitenkaan ollut yhtä selvää. Kansalaissodan jälkeen naisten työssäkäynti kuitenkin lisääntyi, mikä johtui niin teollistumisesta kuin naisleskien ja yksinhuoltajaäitien tarpeesta elättää itsensä ja lapsensa omalla työllään. Samalla naisten työssäkäyntiin suhtauduttiin entistä jyrkemmin, sillä työläisnaisten katsottiin olevan moraalisesti ”alamittaisia”. (Sulkunen 1989, 81–82.)

Kaikki työ ei saa jäädä äidille. Jos niin on asianlaita, on kodin johdossa jotakin vikaa. Sekä lasten että perheenisän tulee auttaa häntä työssä. (Aikain Vartija 1933 [8] 132.)

Sukupuolten välinen työnjako on nähtävillä Aikain Vartijan kirjoituksissa. Pääasiallinen vastuu kotitöistä on ajan hengen mukaisesti äidillä, mutta muita perheenjäseniä kannustetaan toimimaan äidin apuna. Tehtävään kannustetaan erityisesti lapsia, mutta myös miehiä kehoitetaan toimimaan kotoisan sopusoinnun edistämiseksi. Kehotukset äidin auttamiseen ilmenevät niin teksteissä kuin kuvissa. Etenkin lasten omilla sivuilla kehoitetaan auttamaan äitiä arjen askareissa, kuten tiskaamisessa ja pyykin pesussa. Usein äidin apuna kuvissa esitetään erityisesti tyttölapsia. Tyttöjä todennäköisesti pyritään kasvattamaan naisiksi, jotka osaavat huolehtia tulevaisuudessa omasta kodistaan. Poikia ei kotitöihin kehoiteta yhtä selkeästi kuin tyttöjä, joten vaikuttaa siltä, että poikien toivotaan tekevän

kotona eri asioita kuin tyttöjen. On mielenkiintoista, että kodin tehtävien sukupuolittuneisuus ei rajoitu ainoastaan aikuisiin, vaan jako on selvä jo lasten kohdalla, kuten kuvat 20–22 osoittavat. Näissä kuvissa työtä tekevät lapset ovat ulkonäkönsä ja pukeutumisensa perusteella tyttöjä ja heidät on esitetty tekemässä naisille tyypillisiä töitä.

Lapsuuden työntekoa ja leikkejä tutkinut Pirjo Korkiakangas toteaa, että sukupuolittunut työnjako oli nähtävillä myös maaseudulla ja se koski niin lapsia kuin aikuisia. Naisten työt liittyivät lasten-, kodin- ja karjanhoitoon, kun taas miesten työ oli ruumiillisesti raskaampaa ja teknologisemmin painottunutta. Naiset työskentelivät pääasiassa kodin piirissä, kun taas miehet tekivät esimerkiksi metsätöitä. Samalla kuitenkin oli työtehtäviä, jotka soveltuivat sekä miehille että naisille. Naisille tyypillisiä töitä kuitenkin pidettiin alempiarvoisina kuin miesten töitä. Talollisten lapsilla taas sukupuoltenvälinen työnjako saattoi olla selkeämpää kuin mökkiläisten ja pienten torppien lasten kohdalla. (Korkiakangas 1996, 126–132.)

Sekä maalaisväestön että keskiluokkaisemman väestön työnjaossa naisten paikka on ollut ensisijaisesti oman kodin ja pihan piirissä, kun taas miehet ovat työskennelleet kodin ulkopuolella. Ylempien kansanluokkien piirissä sen sijaan naisten kotona tapahtuvan työn tärkeyttä ja arvokkuutta tietoisesti korostettiin. Myös Aikain Vartijassa perheenäidin työlle annetaan arvoa, mielestäni jopa enemmän kuin miesten tekemälle työlle. Miesten työntekoa pidetäänkin ensisijaisesti elannon hankkimisena, naisten työllä sen sijaan katsotaan olevan merkitystä koko yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta.

Kuva 20. Anneli työssä. Aikain Vartija 1934 [4], 62.

Kuva 21. Lapset äitiä auttamassa. Aikain Vartija 1933 [8], 132.

Kuva 22. Äidin pieni auttaja. Aikain Vartija 1933 [4], 70.

6. HURSKAS RUKOILIJA

6.1 Rukoileva äiti

Raamatun äidit ovat olleet rukoilevia naisia. Jokaisen historian ja elämän suurmiehen takana on suuri nainen – rukoileva äiti. (Aikain Vartija 1934 [10], 155.)

1800-luvun aikana uskonto menetti merkitystään ja erityisesti vuosisadan lopussa maallistuminen voimistui. Uudet teoriat ja materialismia korostanut maailmankuva vaikuttivat uskonnon aseman muutokseen. Eräs merkittävimmistä maallistumiseen vaikuttaneista tekijöistä on ollut Charles Darwinin teos Lajien synty (1859), jonka kehityso pilliset ajatukset olivat jo 1860-luvulla osa suomalaisen sivistyneistön keskustelua. Maallistumista edistivät myös teknologian ja luonnontieteiden kehitys, sekä romanttisen tradition muutos kohti realistisempaa maailmankuvaa. Vuosisadan lopulla uskontoa kohtaan alkoi esiintyä aiempaa enemmän julkista kritiikkiä ja osallistuminen kirkollisiin toimituksiin väheni merkittävästi. (Ollila 2000, 117–118.)

Maallistumisen myötä ero kirkossa käyvien ja siellä käymättömien välillä kasvoi. Samaan aikaan oli nähtävillä myös sukupuolten välinen kahtia jako. Miehet olivat niitä, jotka opiskelujen vuoksi pääsivät paremmin käsiksi uskontoon kohdistuneeseen kriittiseen kirjoitteluun, kun taas kotona olevien naisten arjessa uskonnon merkitys korostui. Uskonnollisuus oli vahvasti läsnä niissä seminaareissa ja opistoissa, joissa sivistyneistön naiset opiskelivat. Yliopistoissa, joissa miehet puolestaan kävivät, asia oli toisin. Maallistuminen ei näin ollen koskettanut molempia sukupuolia samalla tavalla. (Ollila 2000, 116–117.) Ehkä juuri tästä syystä myös Aikain Vartijassa uskonnollisten traditioiden siirtäminen uudelle sukupolvelle on esitetty äitien, ei isien tehtävänä.

Kati Mikkolan (2006, 194) mukaan uskonnollisten ihmisten on katsottu olevan yksi merkittävimmistä uudistusta vastustavista ryhmistä. Lisäksi uusia teknologioita ja aatteita ovat vastustaneet vanhat ihmiset, kun taas nuoremmat ovat yleensä kannattaneet uudistuksia. Samalla monet papit ja rovatit ovat kuitenkin olleet sivistyksen edelläkävijöitä. Teknologian kehittyminen on Aikain Vartijan äitien työtä koskien nähty hyvänä asiana, mutta muuten aikakaudella tapahtuneita muutoksia ei yleensä ole katsottu hyvällä. Aineistossa korostuukin eräänlainen kaipuu entiseen, parempaan aikaan, jolloin arvomaailma on ollut kirjoittajien näkökulmasta oikea.

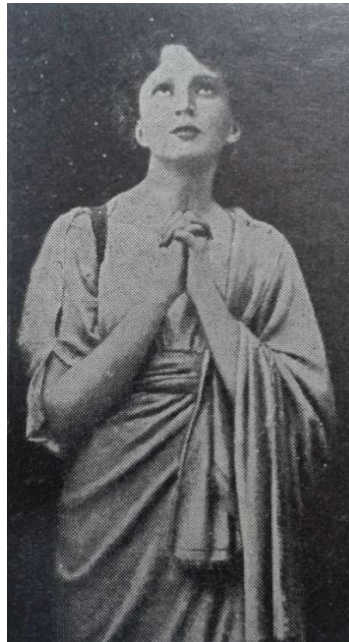
Maallistumisesta huolimatta Suomessa siteet kirkon ja valtion välillä säilyivät vahvana vielä seuraavan vuosisadan puolelle saakka. Pirjo Markkolan (2000, 12–15) mukaan vahvat siteet kirkon ja valtion välillä ovat peräisin jo keskiajalta, jolloin luterilainen uskonpuhdistus saapui Skandinaviaan. Tuolloin kirkoista tuli keskeinen osa valtionhallintoa. Papisto edusti maallista valtaa paikallisella tasolla ja samanaikaisesti kirkolla järjestönä oli poliittista merkitystä. Suomessa ja Ruotsissa kirkko oli eriytyneempi valtiosta kuin muissa pohjoismaissa. Siitä huolimatta kirkon vaikutus yhteiskunnan kehittämisessä on ollut merkittävä. Luterilaisuus oli Suomessa valtion virallinen ideologia vuoden 1919 perustuslakiin saakka. Luterilaisen maailmankuvan mukaan naisen paikan katsottiin olevan kotona, jota pidettiin yhteiskunnan perustana. Kotitaloustyötä pidettiin naisen kutsumuksena, kun taas valtio ja kirkko olivat osa miesten maailmaa, joiden suhteen naisilla ei ollut vaikutusvaltaa. Suomessakin vallalla ollut naisten kiinnittäminen kodin piiriin ja miesten julkisempi rooli voidaan edellisen perusteella katsoa luterilaisen ihanteen mukaiseksi. Uskonnolla on siis ollut merkitystä siinä, millaiseksi sukupuolten välinen työnjako on kehittynyt. Kristilliset herätysliikkeet ja organisaatiot ovat omalta osaltaan vaikuttaneet naisten yhteiskunnalliseen asemaan. Niiden myötä myös naiset ovat päässeet toteuttamaan aiempaa aktiivisempaa kansalaisuutta. (Markkola 2000b, 16–17.)

Aikain Vartijassa naiset on esitetty pääasiassa kodin piirissä pysyvinä kansalaisina, mutta toisinaan heidät esitetään auttamassa vähäosaisempia kodin ulkopuolella. Teksteissä on viitteitä perheenjäsenten aktiivisuudesta kodin ulkopuolella, mutta tarkempi kuvaus puuttuu. Lukijan annetaan ymmärtää, että erilaiset, kodissa vietettyä aikaa vähentävät järjestötehtävät eivät ole hyväksi kodin onnelle, vaan parempi olisi viettää aikaa yhdessä perheen kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, ettei Aikain Vartijan lukijoita, varsinkaan naisia, ole kannustettu toimimaan kodin ulkopuolella. Pirjo Markkolan (2002, 32–33) mukaan etenkin evankelis-luterilaisen kirkon piirissä naiset ovat kuitenkin toimineet aktiivisesti kodin ulkopuolella sosiaalista työtä tehden jo 1800-luvun loppupuolelta lähtien.

Tutkimusaineistossani naisen uskonnollinen elämä rajoittuu kodin seinien sisäpuolelle. Esimerkiksi kirkossa käyntiin aineistossa ei viitata kertaakaan, kun taas perhehartauksia pidetään tärkeänä. Aikain Vartija tarjoaa verrattain vähän ohjeita äidin ja naisen uskonnollisen elämän harjoittamiseen. Uskonnon harjoittaminen nähdään aineistossa jonkinlaisena itsestäänselvyytenä, eikä lukijoita tarvitse muistuttaa esimerkiksi kirkossa käymisen tärkeydestä. Aikain Vartijan kotiin liittyvissä kirjoituksissa on kuitenkin nähtävillä joitakin keskeisiä, toistuvia teemoja uskontoon liittyen. Näitä ovat synty, perhehartaus, rukous ja uskonnollinen kasvatusta. Rukous on näistä teemoista keskeisin ja se ilmenee sekä kuvissa että teksteissä.

Rukoileva äiti esiintyy paitsi artikkeleissa, myös lastenkertomuksissa. Omien kokemusteni perusteella rukous on yhä edelleen keskeinen osa uskonnollista elämää niin adventismissä kuin muissakin kristillisissä piireissä. Rukousta on jopa verrattu hengitykseen, mikä kertoo paljon sen merkityksestä osana kristityn arkea. Myös aineistossa rukous on arkista ja päivittäin toistuvaa. Sitä pidetään niin tärkeänä, että lapsia opetetaan pienestä pitäen rukoilemaan. Kuten muussakin elämässä, vanhempien tulee toimia lapsilleen esimerkkinä myös uskonnollisessa elämässä ja tämä korostuu erityisesti lapsille suunnatuissa kertomuksissa. Kuvissa esiintyvät rukoilijat ovat tavallisesti pieniä lapsia, jotka on esitetty polvistuneena ja kädet ristissä. Tekstien ja kuvatekstien avulla on pääteltävissä, että kyseinen asento liittyy rukoukseen. Yhä tänäkin päivänä monella kristityllä on tapana polvistua ja ristiä kätensä rukoillessaan. Näin toimitaan esimerkiksi adventtiseurakunnan, vapaakirkon ja luterilaisen kirkon tilaisuuksissa. Usein tilaisuuksissa saatetaan korostaa rukousasennon vapautta, kun taas toisinaan rukoilijoita kehoitetaan seisomaan tai polvistumaan. Käsien ristiminen on keskeinen piirre rukousasennossa ja sitä on jopa opetettu lapsille erilaisten leikkien avulla. Kuvassa 23. esitetty nainen on tunnistettavissa rukoilijaksi paitsi asennosta, myös kuvaan liittyvästä tekstistä, jossa käsitellään rukousta. Kyseinen teksti ei ole kotipalstalta, mutta kirjoittaja ilmaisee kunnioituksensa rukoilevia vanhempiaan kohtaan:

Minulla oli rukoilevat vanhemmat, joiden rukousten ja siitä seuraavien vaikutusten johdosta olen heille enemmän kiittollisuuden velassa kuin millekään muulle inhimilliselle vaikutukselle. (Aikain Vartija 1935 [8], 122.)

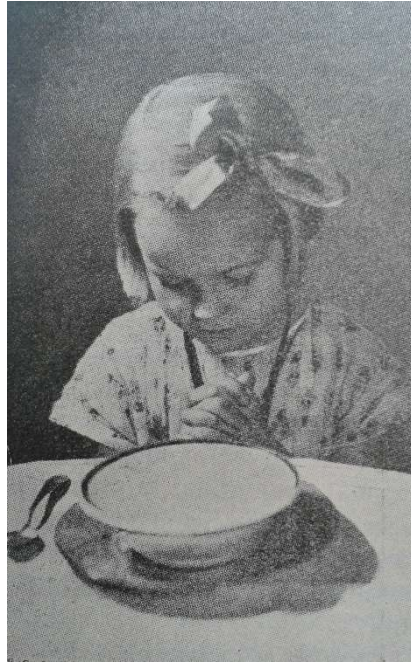

Kuva 23. Aikain Vartija 1935 [8]), 122.

Äidit eivät aineiston kirjoituksissa rukoile mitä tahansa, vaan he kääntyvät Jumalan puoleen ensisijaisesti lastensa tähden. Esimerkiksi iltarukoukset, ruokarukoukset ja jopa äidin yksinäiset rukoukset liittyvät lapsiin tai tapahtuvat lasten kanssa. Lasten kanssa tai heidän puolestaan rukoilevia isiä aineistossa ei juuri esiinny, vaan tämä tehtävä on annettu äidille. Samoin äidin tehtäväksi on annettu rukousten opettaminen, kuten jo luvussa 5 tuli esiin. Äiti esitetään naisena, joka rukoilee lastensa puolesta vapaaehtoisesti. Äitiä ei tarvitse pakottaa tähän tehtävään, vaan hän tekee sen rakkaudesta pienokaisiaan kohtaan. Rukousta pidetään selvästi hyvänä tapana, sillä sitä aletaan opettaa lapsille jo hyvin varhain. Rukouksen toivotaan olevan osa lasten elämää myös tulevaisuudessa. Iltarukouksessa äiti rukoilee yhdessä lasten kanssa, kun taas ruokarukoukset esitetään äitien opettamina:

Sitten tulee lasten nukkumaanmenon aika. Äiti polvistuu lasten kanssa rukoukseen... ja äiti rukoilee heidän puolestaan. (Aikain Vartija 1933 [11], 180.)

Lasse luki aina pöytärukouksen, niin kuin äiti oli häntä opettanut tekemään. (Aikain Vartija 1934 [6], 94.)

Kuva 24. Rukoileva äiti opettaa lapsensakin pienestä pitäen kiittämään ja rukoilemaan taivaallista Isää, joka antaa meillä ruoan, vaatteet ja kaiken muun minkä tarvitsemme. Aikain Vartija 1934 [10], 156.

Kuvassa 24. tyttö rukoilee oletettavasti ruokarukousta. Kuvateksti antaa ymmärtää, että tapa on opittu äidin ansiosta. Keskeistä on, että äiti esitetään nimenomaan rukoilevana äitinä, ei ainoastaan äitinä. Tässä korostuu luvussa viisi esiin noussut tapa käyttää vanhemman omaa esimerkkiä oikeiden tapojen siirtämisessä seuraavalla sukupolvelle.

Naisten henkilökohtaiset rukoukset liittyvät nekin yleensä lasten tulevaisuuteen ja niissä korostuu äitien huoli jälkikasvunsa suhteesta Jumalaan. Rukouksen kerrotaan antavan äidille voimaa ja lohtua, varmuutta siitä, että Jumala huolehtii hänen lapsistaan. Samalla rukoileva äiti toimii voimana jälkipolvien uskonnolliselle elämälle. Rukoilevan äidin muisteleminen kannustaa lapsia taistelemaan kiusauksia vastaan käyttäen samoja keinoja, jotka ovat voimaannuttaneet äitiä:

Muisto rukoilevasta äidistä on myöskin voima kiusauksia vastaan taisteltaessa. Se pidättää meidät pahasta ja kannustaa hyvään. Kun muistamme, minkä lohdun ja voiman äiti sai rukouksesta, herää meissäkin halu päästä osalliseksi samasta voimasta, ja niin meistäkin voi tulla rukoilijoita. (Aikain Vartija 1934 [10], 156.)

Tekstistä voidaan päätellä, että äiti ei ole rukoillut piilossa tai salassa, vaan avoimesti. Lapset ovat olleet tietoisia rukouksesta ja siitä, että juuri rukous on antanut äidille voimaa ja lohtua. Kirjoituksen perusteella äidin kokemus on ollut hyvin voimakas, sillä sen uskotaan vaikuttavan lasten tahtoon rukoilla vielä vanhemmalla iällä. Rukous esitetään tekstissä puoleensavetävällä tavalla. Sitä

pidetään voimakkaana tekona ja sen vaikutusten uskotaan olevan positiivisia. On selvää, että lukijoita pyritään tekstin avulla kannustamaan henkilökohtaiseen rukouselämään parantaakseen oman elämänsä laatua. Tekstin kohdalla voidaan pohtia, miksi rukoilijana esitetään juuri äiti. Aikain Vartijassa äidit on esitetty lapsilleen läheisinä yksilöinä, jolloin heidän vaikutuksensa on ollut suuri. Hellän ja hoivaavan, lapsistaan välittävän äidin hahmolla on todennäköisesti voitu vedota lukijoihin paremmin kuin esimerkiksi kiireisen ja etäisen isähahmon avulla.

6.2 Taistelu syntiä vastaan

Erään Aikain Vartijan kirjoittajan mukaan pahinta, jota äiti voi nähdä lapselleen tapahtuvan, ei ole kuolema vaan joutuminen ”*synnin turmelemaksi*”. Lasten synnit aiheuttavat äideille suurempaa surua kuin kuolema. Kirjoittaja haluaa selkeästi korostaa synnin haitallisuutta ja esittää siksi lukijoille kuvan äidistä, joka on hurskas jopa lastensa kustannuksella. Syntiä pidetään pahana asiana, jota tulee kaikin keinoin välttää. Synnin seurauksena ihmisen uskotaan joutuvan kadotukseen, eikä tätä kohtaloa kenellekään toivota.

Suurin äidin suruista on nähdä lapsensa joutuvan synnin valtaan. Ja moni äiti kulkee keskuudessamme sen vuoksi surren. He tahtoisivat nähdä lapsensa mieluummin laskettavan hautaan kuin nähdä heidät synnin turmelemana. Tämän suuren vihollisen, synnin, joka tahtoo saada valtaansa lapsemme ja turmella heidät sekä ajaksi että ainaiseksi, tulisi kehoittaa kaikkia isiä ja äitejä taisteluun syntiä vastaan. (Aikain Vartija 1933 [1], 12.)

Rukous ei ole ainoa Aikain Vartijassa esitetty keino taistelussa syntiä vastaan. Toinen yhtä tärkeä tekijä on perhehartaus, jota pidetään erittäin tärkeänä osana kodin arkea. Hartauden tärkeyttä ilmentää selkeästi se, että erään kirjoittajan mukaan sille on asetettava oma aikansa. Sitä pidetään yhtä olennaisena osana kodin arkea kuin esimerkiksi pyykinpesua tai päivällisen syömistä. Kirjoittajan oletuksena selvästi on, että hartaus kuuluu osaksi kotien toimintaa.

Se, mitä kodissa harjoitetaan, vaikuttaa Aikain Vartijan kirjoittajien mukaan siellä asuvien henkilöiden elämään. Kotien arjella katsotaan olevan vaikutusta myös laajemmin, koko ympäröivään yhteiskuntaan. Samanlainen ajatus on ollut läsnä myös muissa aikakauden lehdissä. Esimerkiksi Kotilieden mottona on ollut ”koti on yhteiskunnan sydän” (Turunen 2011, 161). Yhteiskunnan tila on riippuvainen yksittäisistä kodeista ja tästä syystä kristillisen elämän tulee olla kodissa keskeisellä sijalla. Kristillisten arvojen halutaan ulottuvan kotien ulkopuolelle, koko yhteiskuntaan.

Kotielämä on perustana sille, mitä yhteiskunta harrastaa. Palaako perhealttarin tuli sinun kodissasi? Oi, nostakaamme kodissamme Raamattu kunniaansa, antakaamme sen pelastussanomun tunkeutua sydämiimme, niin se on pelastava kotimme nykyajan uhkaavista vaaroista. (Aikain Vartija 1934 [11] 171–172.)

Perhehartausta ja Raamattua esitetään aineistossa ratkaisuna yhteiskunnallisiin ongelmiin. Näitä ongelmia on Aikain Vartijassa käsitelty ja niihin viitataan yleensä lopun aikoihin liittyvinä ilmiöinä. Tällaisia vaaroja ovat esimerkiksi taloudellinen kriisi, päihteiden käyttö ja rikollisuus. Kaikilta näiltä vaaroilta voitaisiin kirjoittajan mukaan välttyä pelastussanomun avulla. Raamattua pidetään tärkeänä, sillä sen uskotaan vaikuttavan ihmiseen. Raamattua pidetään muuttumattomana Jumalan sanana, jolla on elämää muuttava voima. Siksi Raamattu on Aikain Vartijassa yksi tärkeimmistä keinoista ylläpitää yhteiskunnan ja kotien turvallisuutta.

Kuva 25. Kodin rauhaa. Aikain Vartija 1933 [4], 65.

Yllä olevassa kuvassa on esitettyä kodin asukkaat, todennäköisesti saman perheen jäsenet, Raamatun ympärille kokoontuneena. Lukijan on helppo olettaa, että pöydällä oleva kirja on juuri Raamattu, vaikka sitä ei tekstissä esiin tuoda. Kirja saattaa tietysti olla myös muu teos, mutta Aikain Vartijassa on tyypillistä esittää kuvia Raamatusta ja muusta uskonnollisesta materiaalista. Kuvassa olijojen käsien asento puolestaan yhdistetään usein rukoukseen, kuten aiemmin tässä luvussa on tullut esille. Kuvassa esiintyvät henkilöt ovat pääteltävissä äidiksi, lapseksi ja isoisäksi. Miehen on mahdollista olla myös naisen puoliso, mutta siinä tapauksessa ikäero olisi hyvin suuri. Aikain Vartijassa kodin asukkaat esitetään poikkeuksetta perheenä, ei ystävinä tai etäisempinä sukulaisina. Koti

on ensisijaisesti perheen paikka. Kuvateksti antaa ymmärtää, että ihanteellinen perhe-elämä kodeissa on rauhallista, yhdessä vietettyä ja uskonnon sävyttämää. Rauhallinen, onnellinen koti on se ihanne, jota kohti lehden lukijoiden halutaan pyrkivän.

Aineistosta nousee esiin kuva kristityistä perheistä eräänlaisina mallikansalaisina, jotka näyttävät hyvää esimerkkiä muille. Kristitty koti esitetään ihanteena, jollaista kohti ympäröivä yhteiskunta haluaa pyrkiä huomatessaan sen rauhan ja ilon, joka tällaisesta kodista säteilee. Perhehartaudet ja rukous ovat niitä keinoja, joiden avulla kodin rauhaa ja onnea pyritään lisäämään. Edellisessä luvussa toin esiin aineistossa vallitsevan ajatuksen äidistä kodin ilmapiirin vastuunkantajana. Myös uskonnon sisällyttäminen osaksi kodin arkea voidaan nähdä eräänä äidin monista tehtävistä. Tämä on havaittavissa esimerkiksi seuraavassa lainauksessa:

On sanottu: 'Käsi joka keinuttaa kehtoa, hallitsee maailmaa.' Naisen voima ihmisten ja kansojen kohtaloita muovailtaessa on aina ollut miesten voimaa suurempi. Meidän aikamme ei tee poikkeusta tästä säännöstä. Äidin vaikutus kodissa on suuri ja siunattu, milloin hän jumalanpelvossa johtaa lapsiaan oikeuden teille ja Herran poluille. (Aikain Vartija 1935 [5], 76.)

Tekstissä korostuu selvästi naisten työn tärkeys. Kirjoittaja katsoo naisten ja erityisesti äitien voivan vaikuttaa olennaisella tavalla yhteiskuntaan. Jumalanpelko, Herran polut ja oikeuden tiet viittaavat kristilliseen elämäntapaan, jossa pyritään välttämään syntiä ja toimimaan kaikessa oikein. Jumalanpelko ei tässä yhteydessä todennäköisesti tarkoita kirjaimellisesti pelkoa, vaan pikemminkin kunnioitusta Jumalaa ja hänen valtaansa kohtaan.

Kuva 26. Luther kodissaan, vieraanaan Melankton.
Aikain Vartija 1933 [10], 148.

Myös kuvassa 26. ollaan kotona, tässä tapauksessa aterialla. Kuten kuvassa 24., myös tässä voidaan nähdä viitteitä uskonnon harjoittamisesta. Käsien asento viittaa siihen, että pöydän ympärillä olevat Luther perheineen ja heidän vieraansa ovat keskittyneet ruokarukoukseen. Perhe aterioi yhdessä, kuten Aikain Vartijan kirjoittajat ovat suositelleet useaan otteeseen. Rukoukseen osallistuvat kaikki, myös perheen vieras. Uskonpuhdistaja Martti Luther on yksi kristinuskon historian tärkeimpiä henkilöitä, joten hänen läsnäolonsa lehden sivuilla toimii varmasti esimerkkinä tavallisemmalle kristitylle. Kyseinen kuva on yhdistetty tekstiin, joka sisältää otteita Lutherin Pöytäpuheista. Kirjoituksen otsikko on ”Elämisen taidosta ja kasvatuksesta”, mutta siinä kerrotaan lähinnä opiskelusta. Aivan kirjoituksen lopussa on Lutherin kuvaus oman äitinsä kurituksesta, jota hän luonnehtii ankaraksi, mutta kuitenkin hyväntahtoiseksi. Viimeisimpänä lukijalle jätetään kehoitus kasvattaa lapsensa ”jumalanpelkoon, kuriin ja nuhteeseen”.

7. POHDINTA

Tässä maisterintutkielmassa on tutkittu 1930-luvulla ilmestyneen adventistikristillisen lehden tuottamaa kuvaa äitiydestä. Tutkiessani äitiyttä, olen tullut tutkineeksi naisen asemaa kotona, joka on lehtien sivuilla poikennut selvästi miehen asemasta. Nainen on esitetty ensisijaisesti uskovaisena, kodistaan ja perheestään huolehtivana perheenäitinä, jonka elämä on keskittynyt pääasiassa kodin piiriin. Tässä suhteessa Aikain Vartijan esittämä naiskuva vastaa Ollilan (1993), Helstin (2000) ja Sulkusen (1989) tutkimuksissa esiin nousseita piirteitä. Naisten paikka on edellä mainittujen tutkimusten perusteella ollut kotona, miesten sen sijaan kodin seinien ulkopuolella työelämässä. Naisten työ on ollut perheenäidin työtä ja tämän tehtävän tärkeyttä Aikain Vartijassa on korostettu.

Aineistosta nousi esiin kolme keskeistä äitiyteen liittyvää diskurssia. Ensimmäinen diskurssi kuvaa äitiä lasten kasvattajana. Tämä on yksi keskeisimmistä naiselle annetuista tehtävistä sekä aineistossa että tutkimuskirjallisuudessa. Esimerkiksi Ollila (1993, 10–11) on osoittanut kasvatustehtävän tärkeyden korostuneen 1800–1900 –lukujen vaihteessa käydyssä keskustelussa. Kasvatustehtävää pidettiin tärkeänä tulevan kansakunnan takia ja tämä tehtävä oli annettu ensisijaisesti äideille kodeissa, ei kouluille. Aikain Vartijassa tärkeimpänä kasvatustapahtumana toimii vanhempien oma esimerkki. Äidin kasvatustehtävä tuli aineistossa selkeimmin esiin suorina ohjeina ja neuvoina vanhemmille. Lisäksi kuvat ja lastenkertomukset ilmensivät esimerkkejä oikeista kasvatustapahtumista.

mistä. Kuvissa korostui äidin ja lapsen läheisyys ja luottamus, kun taas lastenkertomuksissa korostettiin äitien kykyä tuntea lapsensa tarpeet. Äidit esitettiin viisaina ja lapsiaan rakastavina henkilöinä. Myös kasvatuksen tavoitteet tulivat teksteistä esiin. Keskeisintä oli kasvattaa lapset kuuliaisiksi ja hyvätapaisiksi kansalaisiksi.

Kasvatusta ja perheenjäsenten välisiä suhteita käsittelevissä teksteissä nousi selvästi esiin huoli aikakauden kurjasta tilasta. Muutokset yhteiskunnassa nähtiin huolestuttavina. Esimerkiksi avioliitto nähtiin uhattuna kristillisen arvopohjan murenemisen vuoksi. Tämä viittaa vahvasti siihen, että modernisaatiota ja sen mukanaan tuomia muutoksia ei katsottu Aikain Vartijassa hyvällä. Tästä voidaan päätellä, että kyse on ollut laajemmin adventistien näkökulmasta, sillä ajatus on julkaistu aikakauslehdessä. Samalla, kun modernisaatiota vastustettiin, avioliiton mureneminen nähtiin kuitenkin myös positiivisena asiana. Adventistit odottavat Jeesuksen toista tulemistä ja maailman rappiollisen tilan katsotaan ennakoivan tätä tapahtumaa. Modernisaatio näyttää merkinneen Aikain Vartijan kirjoittajille ensisijaisesti Jeesuksen tuloa edeltävänä sekasortona.

Johdannossa esittelin Juhani Tähtisen kasvatuserialiteettikausia käsittelevän teorian. Analyysin perusteella näyttää siltä, että Aikain Vartijan kasvatuserialiteetit pohjautuvat Raamattuun, Jumalan sanaan. Keskeisenä ohjeena äideille annettiin moraalisen ja uskonnollisen kehityksen vaaliminen, joka Tähtisen mukaan on yleisenä tavoitteena uskonnollisessa kasvatustraditiossa. Aineistossa oli nähtävillä myös ajatus siitä, että lapset opettavat vanhempia. Tähtinen toteaa tämän olevan Jeesuksen näkemysten mukainen toimintatapa. Uskonnollinen kasvatuserialiteettikausi on Tähtisen mukaan sijoittunut vuosille 1850–1889. Uskonnollinen kasvatuserialiteetti on kuitenkin yhä 1930-luvulla ollut Aikain Vartijassa keskeinen ohjenuora vanhemmille. (Tähtinen 1992, 62–64, 82.) Tämä kertoo vahvasti lehden kirjoittajien periaatteesta, jotka pohjautuvat Raamatun kirjoituksiin, eivät ihmisten antamiin ohjeisiin ja oppaisiin. Aineistossa on nähtävillä myös vahvoja yhteyksiä psykologiseen kasvatuserialiteettiin, jossa Tähtisen (mt. 140) mukaan keskeistä on ollut lapsen rakastaminen ja kunnioittaminen.

Toinen keskeinen diskurssi liittyy äitiin kodinhoitajana. Koti on ensisijaisesti perheen paikka, josta äiti kantaa suurimman vastuun huolehtimalla sen siisteydestä ja ilmapiiristä. Äidin vastuulla on huolehtia siitä, että asiat tulevat hoidetuksi ajallaan. Niin ruoka-ajat kuin vapaa-aikakin ovat tarkkaan määriteltyjä lehden esittämässä ihanteellisessa kodissa. Aikain Vartijassa kodinhoitoa pidetään tärkeänä ja sillä katsotaan olevan vaikutusta asukkaiden hyvinvointiin ja jopa harrastuksiin. Hyvin

hoidettua kotia pidetään paikkana, jonne perheenjäsenet haluavat kokoontua. Koti esitetään aineistossa paikkana, joka toimii turvana maailman synnillisyyttä vastaan. Se, mitä kodeissa tapahtuu, vaikuttaa Aikain Vartijan kirjoittajien mukaan ympäröivään yhteiskuntaan. Naisen ja ensisijaisesti perheenäidin tehtävät kodissa tulivat esiin sekä kuvissa että teksteissä. Kirjoituksissa opastettiin äitejä ajankäytön suhteen ja korostettiin järjestyksen puutteen huonoja puolia. Luomalla negatiivinen kuva huonosti aikaansa käyttävästä perheenäidistä, luotiin kuvaa ihanteellisemmasta tavasta toimia. Kirjoitusten ohella kuvat kertoivat äidin arjesta. Nämä kuvat sisälsivät perheenjäsenten auttamista, ruuanlaittoa ja yhdessä muun perheen kanssa vietettyä aikaa. Kuvateksteissä nousi esiin muun muassa äidin tehtävien moninaisuus, sekä työn raskaus. Kotona tehtävää työtä ei Aikain Vartijassa pidetty helppona ja näin kirjoituksissa korostettiin äidin tehtävän tärkeyttä.

Myös toisessa analyysiluvussa nousi esiin vastustusta modernisaatiota kohtaan. Tämä näkyi erityisesti siinä, miten kodin ulkopuolella oleva maailma nähtiin pahana, kun taas kotia pidettiin turvapaikkana siveettömän maailman houkutuksilta. Modernisaation mukanaan tuomia hyviä puolia oli kuitenkin nähtävillä. Äideille suositeltiin oman työtaakkansa helpottamiseksi uusien keksintöjen käyttöä. Keksintöjen lisäksi aineistossa ilmaistiin saatavilla olevien oppaiden ja ohjeiden hyödyllisyys. Kyseinen kirjoittaja puolusti uuden teknologian kehittymistä ja perusteli näkemyksensä sen edullisilla vaikutuksilla perheenäidin ajankäyttöön.

Kolmas diskurssi kuvaa äidin uskonnollista elämää. Uskonto on keskeisellä sijalla naisen arjessa ja vaikuttaa niin lastenkasvatukseen kuin kodinhoitoon. Ilman Jumalaa äidillä ei katsota olevan riittävästi henkisiä valmiuksia suoriutua vaativasta tehtävästään. Rukous, perhehartaudet ja Raamatun lukeminen antavat äidille voimaa ja viisautta, sekä vaikuttavat koko perheen hyvinvointiin. Äidin uskonelämästä ei anneta ohjeita läheskään niin paljon kuin kasvatuksesta ja kodinhoidosta. Uskonnollinen puoli oli nähtävillä paitsi omana diskurssinaan, myös vahvasti kietoutuneena kahteen muuhun. Perheenjäsenten ja erityisesti äidin suhde Jumalaan nähtiin keskeisenä tekijänä niin kasvatuksen kuin onnellisen kodin taustalla. Äidin suhde Jumalaan nähtiin tärkeimpänä, sitten vasta suhteet läheisiin ihmisiin ja kotiin. Jumala ja hänen tahtonsa mukainen elämä ovat keskeisellä sijalla. Uskonto vaikuttaa niin kasvatukseen kuin kodinhoitoon, mutta samalla myös kasvatus ja koti vaikuttavat merkittävästi asukkaidensa hengelliseen elämään. Ilman oikeanlaista kasvatusta lapsista ei tule ihanteellisia kristittyjä, vaan he ajautuvat helposti synnin turmeltavaksi.

Kolmas analyysiluku sisältää edellisten tavoin viitteitä modernisaation vastustamiseen. Tämä tulee esiin erityisesti uskonnon harjoittamisen korostamisena. Rukouksella ja Raamatun tutkimisella nähdään olevan vaikutuksia niin kodin hyvinvointiin kuin ympäröivän yhteiskunnan moraaliin. Modernisaation myötä kristilliset arvot ovat menettäneet merkitystään ja tähän ilmiöön kirjoittajat ovat halunneet puuttua. Analyysilukujen perusteella modernisaatio on nähty epäsuotuisana, yhteiskunnan rappiollista tilaa edistävänä ilmiönä. Aikain Vartijassa sen sijaan nostalgisoidaan mennyttä aikaa, jolloin kristinuskon asema on ollut tärkeämpi.

Aineistossani esiintyvä uskova nainen poikkeaa merkittävästi esimerkiksi Pirjo Markkolan tutkimuksen naisista. Markkolan mukaan kristityt naiset työskentelivät aktiivisesti kodin ulkopuolella sosiaalisessa työssä. (Markkola 2002, 32–33.) Aikain Vartijassa näin ei ole, vaan äidin työ on perheenäntänä omassa kodissaan toimiminen. Äidin vapaa-ajanvietto koostuu kuvien perusteella lukemisesta ja perheen kanssa vietetystä ajasta.

Mielenkiintoinen piirre tutkimusaineistoni sisällössä on sen keskittyminen siihen kansankerrokseen, jossa naisen on ollut mahdollista pysyä kotona. Maalaisväestön arjesta Aikain Vartija vaikenee lähes täysin, vaikka erästä kotipalstan kirjoitusta täydentääkin kuva isästä ja pojasta peltoa kyntämässä. Kyseiseen kuvaan liitetty artikkeli ei kuitenkaan kerro maaseudun elämästä mitään, vaan toimii esimerkkinä isän ohjauksesta. Enimmät viittaukset maaseutuun löytyvätkin muualta kuin perhettä ja kotia käsittelevistä kirjoituksista. Näissä kirjoituksissa lähes poikkeuksetta korostetaan maaseudun ilmaston terveysvaikutuksia tai käytetään maanviljelyä esimerkkinä hengellisten asioiden opettamisessa. Edellä mainitun perusteella katson Aikain Vartijan olevan ensisijaisesti sivistyneistölle suunnattu lehti. Näkemyksiltään lehti onkin keskiluokkainen ja pyrkii edistämään sivistyneistön parissa laajalti hyväksytyjä ihanteita. Esimerkiksi Anne Ollila (1993, 57) on tuonut esiin sivistyneistölle tyypillisen ydinperheihanteen. Samanlainen ihanne on nähtävillä Aikain Vartijan sivuilla, joissa korostuu äidin, isän ja heidän yhteisten lastensa arki kotona.

Äidin ja vaimon elämään kuuluu muutakin kuin perhe, kodinhoito ja uskonto. Nämä kolme tekijää olivat kuitenkin ne, jotka Aikain Vartijassa nousivat esiin. Sen sijaan naisten aktiivinen toiminta kodin ulkopuolella, seksuaalisuus ja maaseudun naisen arki olivat asioita, joista aineisto vaikenä kokonaan. Suuri osa suomalaisista on aineiston julkaisuajankohtana asunut maaseudulla. Sivistyneistön naisista taas hyvin moni on osallistunut aktiivisesti kansalaistoimintaan, kuten Anne Ollilan (1993) Marttaliittoa käsittelevässä tutkimuksessa on tullut esiin. Aikain Vartijassa naisia ei tällaiseen toimintaan kannustettu, vaan kerhot ja järjestöt nähtiin aikaa vievinä asioina. Työtätekevistä naisista

aineistossa ei puhuttu lainkaan, vaikka 1900-luvun alkupuolella naiset ovat jo toimineet aiempaa enemmän työelämässä.

Aikain Vartijan äitiysihanne vastaa selvästi keskiluokkaisen perheenemännän ihannetta, jollainen on noussut esiin muun muassa Ollilan (1993) ja Helénin (1997) tutkimuksissa. Samalla, kun aineisto tuo esiin ihanteellisen äidin piirteitä, se myös rajaa tietyt ominaisuudet pois. Esimerkiksi työssäkäynti on selvästi ollut asia, johon naisia ei ole kannustettu ja siksi päättelen, ettei Aikain Vartijassa työläisnaisia ole arvostettu. Aikain Vartija esittää perheen arjen varsin ihanteellisena ja kauniina. Riidoistakin puhutaan, mutta niihin yhdistetään aina kuvaus rauhallisesta ja tasaisesta arjesta. Perheensisäisistä ongelmista kerrotaan hyvin vähän ja näissä tapauksissa ratkaisuksi esitetään poikkeuksetta rukous ja Jumalan sanan tutkiminen yhdessä perheen kanssa.

Kuva, jonka aineisto ihanteellisesta äidistä antaa, on viisas, kotona ahkeroiva perhettään rakastava nainen. On helppo päätellä, että tällaisen äidin vastakohta sen sijaan katsotaan epäonnistuneeksi äidiksi. Aineistossa mainintaankin, että kodin viihtyisyys riippuu äidin tavoista ja töiden hoitamisesta. Esimerkiksi huonosti ajankäyttönsä suunnitteleva äiti on epäonnistunut tehtävässään. Samoin tuhlailtava ja liikaan hienosteluun pyrkivä perheenemäntä on Aikain Vartijassa jäänyt vaille arvostusta. Uskonnon puute, laiskuus ja ilottomuus ovat piirteitä, joita hyvään äitiin ei liitetä.

Mielenkiintoista aineistossa oli myös se tapa, jolla miehet esitettiin hieman etäisinä hahmoina. Muutamassa kuvassa isä nähtiin yhdessä muun perheen kanssa. Lasta ja isää kahden kesken kuvattiin vielä harvemmin. Tämä viittaa vahvasti siihen, että äidin ja lapsen välinen suhde nähdään aineistossa tärkeämpänä ja sitä pidetään ihanteellisempänä. Äidin ja lapsen välistä läheisyyttä korostettiin paljon. Isyyttä Aikain Vartijassa ei arvostettu samalla tavoin kuin äitiyttä. Miehiin kohdistuva arvostus tuotiin esiin lähinnä korostamalla heidän rooliaan perheen päänä. Isät esitettiin kuitenkin lapsistaan kiinnostuneina hahmoina, joille heidän onnensa oli tärkeää. Äiti oli kuitenkin se, joka toimi lasten tukena, turvana ja opettajana. Äidin tehtävän tärkeys korostuu erityisen selvästi aivan tutkielman alkuun liittämässäni lainauksessa, jossa todetaan naisen voiman kohtaloiden muovaamisessa olevan miehen voima vahvempi. Tämä heijastaa aikakaudelle tyypillistä äitiyden ihannointia, josta myös esimerkiksi Ilpo Helén (1997, 137–154) kertoo omassa tutkimuksessaan.

Tutkimukseni tarjoaakin uutta tietoa lähinnä adventistikristillisyydestä 1930-luvun Suomessa. Uskonnollisten liikkeiden ja sukupuolen välisiä suhteita edellisellä vuosisadalla on tutkittu verrattain vähän, vaikka kristinusko on vaikuttanut suuresti yhteiskuntamme nykyisyyteen. Valtaosa olemassa olevasta tutkimuksesta käsittelee luterilaisuutta, mutta protestanttiset liikkeet ovat nekin omalta

osaltaan muovanneet yhteiskuntaa sellaiseksi kuin se nyt on. Markkola (2002) on tuonut esiin, miten merkittävä tekijä kirkko on ollut naisten yhteiskunnallisen aktiivisuuden edistäjänä, yhdessä muun kansalaistoiminnan kanssa.

Oma taustani adventtikirkon jäsenenä ja adventistiperheessä kasvaneena naisena on joutunut tämän tutkimuksen kuluessa useaan otteeseen reflektoinnin kohteeksi. Olen peilannut omia kokemuksiani aineistossa esiin nousseisiin teemoihin ja todennut, miten ne tuntuvat kumman tutuilta. On mielenkiintoista, että lähes sata vuotta sitten vallinneet käsitykset ovat osin muuttuneina, osin muuttumattomina säilyneet tähän päivään saakka. Muutoksia on tapahtunut esimerkiksi siinä, että myös adventistiäidit käyvät töissä, he eivät hoida lapsia aina kotona, eivätkä he välttämättä ole vastuussa kodinhoidosta. Muuttumattomana on kuitenkin säilynyt uskonnon merkitys. Rukous ja Raamatun tutkiminen ovat tänäkin päivänä asioita, jotka adventtikirkossa liitetään osaksi jokaisen jäsenen arkea.

Aikain Vartija tarjoaa mahdollisuuksia jatkotutkimukseen. Yksi mahdollisuus on tutkia äitiysdiskursseissa mahdollisesti tapahtuneita muutoksia lehden ensimmäisestä numerosta viimeiseen saakka. Aikain Vartijaa on julkaistu vuodesta 1897 alkaen vuoteen 1945 saakka (Raittila 1991, 46). Kyseinen ajanjakso kattaa muun muassa sotavuosia, joiden näkyminen lehden kirjoituksissa on myös yksi mahdollinen jatkotutkimuksen aihe. Laajemman aikavälin tutkiminen mahdollistaisi syvemmän katsauksen Aikain Vartijaan kokonaisuutena. Tämä maisterintutkielma ei pysty vastaamaan siihen kysymykseen, onko äitiys muuttunut vuosien varrella adventistikristillisessä julkaisuissa. Sen sijaan tutkielman alussa esitettyihin kysymyksiin vastaukset ovat löytyneet. Äitiyden kulttuurisia merkityksiä on noussut esiin diskurssien muodossa ja merkitysten tuottamisen tapoja on pohdittu analysoimalla tekstiä ja kuvia. Äideille on annettu merkitystä ensisijaisesti kasvattajana ja kodinhoitajana, ei työssäkäyvänä nykyaikaisena naisena.

LÄHTEET

Aikakauslehtitutkimuksen tietokanta. <<http://aikakauslehtitutkimus.fi>> [21.10.2015]

Aro, Laura; Hallia, Outi; Hautala, Timo K.; Kumpulainen, Marjo; Latvala, Johanna; Laukkanen, Minna; Mäkinen, Minna; Nurmi, Ismo; Rovio, Tanja & Sääsکیlahti, Nina 2002. Jargon. Kulttuuri-antropologian englant-suomi oppisanasto. JYY Julkaisusarja 65. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta.

Berg, Kristiina 2008. Äitiys kulttuurisina odotuksina. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 48/2008. Helsinki: Väestöliitto.

Carsten, Janet 2004. *After Kinship*. New York: Cambridge University Press.

Collier, Jane Fishburne & Yanagisako, Sylvia Junko 1987. Introduction. Teoksessa: Jane Fishburne Collier & Sylvia Junko Yanagisako, (toim.) *Gender and Kinship. Essays Toward a Unified Analysis*. Stanford, Kalifornia: Stanford University Press, 1–13.

Dally, Ann 1982. *Inventing Motherhood. The consequences of an ideal*. London: Burnett Books Ltd.

Fairclough, Norman 1997. *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.

Finkler, Kaja 2000. *Experiencing the New Genetics: Family and Kinship on the Medical Frontier*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.

Heikkilä, Markku 1991a. Uskonnollisen lehdistön kokonaiskuva. Teoksessa: Päiviö Tommila (toim.) *Suomen lehdistön historia 9. Aikakauslehdistön historia. Erikoisaikakauslehdet*. Kuopio: Kustannuskiila Oy. 87–97.

Heikkilä, Markku 1991b. Uskonnolliset lehdet 1905–1980. Teoksessa: Päiviö Tommila (toim.) *Suomen lehdistön historia 9. Aikakauslehdistön historia. Erikoisaikakauslehdet*. Kuopio: Kustannuskiila Oy. 53–86.

Helminen, Auvo 2007. (toim.) *Sunnan muutos. Elämää muuttavia uskonvalintoja sukupolvien ketjussa*. Tampere: Kirjatoimi.

Helsti, Hilikka 2000. *Kotisynnytysten aikaan. Etnologinen tutkimus äitiyden ja äitiysvalistuksen konflikteista*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi

Huttunen, J. 2012. Lapset ja vanhemmat tämän päivän perheissä. Luento 15.9.2012, Jyväskylän yliopisto.

Häggman, Kai 1994. Perheen vuosisata. Perheen ihanne ja sivistyneistön elämäntapa 1800-luvun Suomessa. Historiallisia Tutkimuksia 179. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.

Jokinen, K. 2012. Suomalainen ja eurooppalainen perhe 2000-luvulla. Luento 15.9.2012, Jyväskylän yliopisto.

Kaplan, E. Ann 1992. Motherhood and representation The Mother in Popular Culture and Melodrama. London and New York: Routledge.

Ketola, T.N. 1952. Hengellisiä liikkeitä. Historiallinen tutkielma Suomen adventtiliikkeestä. Omakustanne.

Kinnunen, Taina 2013. Vahvat yksin, heikot silytyksin. Otteita suomalaisesta kosketuskulttuurista. Helsinki: Kirjapaja.

Korkiakangas, Pirjo 1996. Muistoista rakentuva lapsuus. Agraarinen perintö lapsuuden työnteon ja leikkien muistelussa. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys.

LaNut 2016. Adventtkirkon lasten- ja nuortentoiminta. < <https://lanu.adventist.fi> > [9.6.2016].

Leino-Kaukiainen, Pirkko 1992. Aikakauslehtien itsenäistymisvuodet 1918–1955. Teoksessa: Päiviö Tommila (toim.) Suomen lehdistön historia 10. Aikakauslehdistön historia. Aikakauslehdistön kehityslinjat. Kuopio: Kustannuskiila Oy. 179–288.

Luukka, Minna-Riitta 2000. Näkökulma luo kohteen: diskurssitutkimuksen taustaoletukset. Teoksessa: Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.) Kieli, diskurssi & yhteisö. Soveltavan kielen tutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 2. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielen tutkimuksen keskus. 133–160.

Markkola Pirjo 2000a. The Calling of Women. Gender, Religion and Social Reform in Finland, 1860–1920. Teoksessa: Pirjo Marrkola (toim.) Gender and Vocation. Women, Religion and Social

Change in the Nordic Countries, 1830–1940. *Studia Historica* 64. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 113–145.

Markkola, Pirjo 2000b. Introduction. The Lutheran Context of Nordic Women's History. Teoksessa: Pirjo Marrkola (toim.) *Gender and Vocation. Women, Religion and Social Change in the Nordic Countries, 1830–1940*. *Studia Historica* 64. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 9–25.

Markkola, Pirjo 2002. Synti ja siveys. Naiset, uskonto ja sosiaalinen työ Suomessa 1860–1920. *Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia* 888. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Mikkola, Kati 2006. Modernisaation vastavirrassa. Uutuuksien vastustuksen syitä ja keinoja modernisoituvassa Suomessa. Teoksessa: Hilikka Helsti, Laura Stark & Saara Tuomaala (toim.) *Modernisaatio ja kansan kokemus Suomessa 1860–1960*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 169–212.

Ministerial Association General Conference of Seventh-day Adventists. 1994. Tunnustuskirjana Pyhä Raamattu. Näin seitsemännen päivän adventistit ymmärtävät Raamatun opetuksen. Tampere: Kirjatoimi.

Ollila, Anne 1993. Suomen kotien päivä valkenee... Marttajärjestö suomalaisessa yhteiskunnassa vuoteen 1939. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.

Ollila, Anne 2000. Aika ja elämä. Aikakäsitys 1800-luvun lopussa. *Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia* 795. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Pietikäinen, Sari 2000a. Discourses of Differentiation. Ethnic Representation in Newspaper Texts. *Jyväskylä Studies in Communication* 12. Jyväskylä: University of Jyväskylä

Pietikäinen, Sari 2000b. Kriittinen diskurssintutkimus. Teoksessa: Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.) *Kieli, diskurssi & yhteisö. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä* 2. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus. 191–219.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009. Kurssi kohti diskurssia. Tampere: Vastapaino.

Poirier, Tim 2016. Jumalan sanansaattajan ”kultaiset vuodet”. Katsaus Ellen Whiten elämään ja perintöön. – *Nyky aika* 120(4), 12–13.

Raamattu 1992. Suomen evankelilais-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Suomen Piipilaseura.

Raittila, Pekka 1991. Uskonnollisen lehdistön valtakausi. Teoksessa: Päiviö Tommila (toim.) Suomen lehdistön historia 9. Aikakauslehdistön historia. Erikoisaikakauslehdet. Kuopio: Kustannuskiila Oy. 13–52.

Rodríguez, Ángel Manuel 2016. Nimen ”Jumalan Poika” merkitys. Mitä Raamattu tarkoittaa nimitäessään Jeesusta ”Jumalan Pojaksi”? – *Nyky aika* 120(6), 21.

Rouhe, Olavi 1984. Adventtiliike. Usko, toiminta ja tavoitteet. Tampere: Kirjatoimi.

Seventh-day Adventist Church – Department of Education 2016. Seventh-day Adventist AAA Accredited Colleges and Universities. <<http://education.gc.adventist.org/colleges.html>> [9.6.2016].

Seventh-day Adventist Church – World Church 2016. <<https://www.adventist.org/en/world-church/>> [9.6.2016].

Sirén, Kirsi 1999. Suuresta suvusta pieneen perheeseen. Itäsuomalainen perhe 1700-luvulla. *Bibliotheca Historica* 38. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.

Stark, Laura 2006. Johdanto. Pitkospuita modernisaation suolle. Teoksessa: Hilikka Helsti, Laura Stark & Saara Tuomaala (toim.) *Modernisaatio ja kansan kokemus Suomessa 1860–1960*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 9–46.

Sulkunen, Irma 1989. Naisen kutsumus. Miina Sillanpää ja sukupuolten maailmojen erkaantuminen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Hanki ja jää.

Suomen Adventtikirkko 2015. Tilastotietoja. <<https://www.adventist.fi/tilastotietoja>> [28.10.2015].

Suomen Adventtikirkko 2016a. Perusopinkohdat. Oppi kristillisestä elämästä. <<https://www.adventist.fi/oppi-elama.html>> [9.6.2016].

Suomen Adventtikirkko 2016b. Perusopinkohdat. Oppi viimeisistä tapahtumista. <<https://www.adventist.fi/oppi-loppu>> [9.6.2016].

Suomen kristillinen yhteiskoulu 2016. Opiskelu. <<http://www.skyk.fi/opiskelu/>> [9.6.2016].

Tampereen kristillinen koulu 2016. Historiaa. <<http://wp.takriko.fi/historia/>> [9.6.2016].

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turunen, Arja 2011. Hame, housut, hamehousut! Vai mikä on tulevaisuutemme? Naisten päällyshousujen käyttöä koskevat pukeutumishjeet ja niissä rakentuvat naiseuden ihanteet suomalaisissa naistenlehdissä 1889–1945. Kansatieteellinen arkisto 53. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys.

Tähtinen, Juhani 1992. Miten kasvattaa pikkulapsia. Kasvatusmoraliteetin ja –suuntausten lähtökoh-tien muutoksia Suomessa 1850–1989 suomenkielisten kasvatus- ja hoito-oppaiden sekä aikakaus-lehdistön ilmaisemana. Julkaisusarja A:157. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta.

Töyry, Maija 2005. Varhaiset naistenlehdet ja naisten elämän ristiriidat. Neuvotteluja, lukijasopi-muksesta. Viestinnän julkaisuja 10. Helsinki: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos.

Väliverronen, Esa 1998. Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa: Anu Kantola, Inka Moring & Esa Väliverronen (toim.) Media-analyysi: tekstistä tulkintaan. Helsinki: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 13–39.

White, Ellen 1976. Elämä ja kasvatus. Tampere: Kirjatoimi.

White, Ellen 1988. Kodin ihanteita. Tampere: Kirjatoimi.

LIITTEET

Liite 1. Aineisto

Aikain Vartija 1933 (1)
Aikain Vartija 1933 (2)
Aikain Vartija 1933 (3)
Aikain Vartija 1933 (4)
Aikain Vartija 1933 (6)
Aikain Vartija 1933 (8)
Aikain Vartija 1933 (10)
Aikain Vartija 1933 (11)
Aikain Vartija 1933 (12)
Aikain Vartija 1934 (2)
Aikain Vartija 1934 (3)
Aikain Vartija 1934 (4)
Aikain Vartija 1934 (6)
Aikain Vartija 1934 (8)
Aikain Vartija 1934 (9)
Aikain Vartija 1934 (10)
Aikain Vartija 1934 (11)
Aikain Vartija 1934 (12)
Aikain Vartija 1935 (3)
Aikain Vartija 1935 (4)
Aikain Vartija 1935 (5)
Aikain Vartija 1935 (7)
Aikain Vartija 1935 (8)
Aikain Vartija 1935 (9)
Aikain Vartija 1935 (10)
Aikain Vartija 1935 (11)
Aikain Vartija 1935 (12)